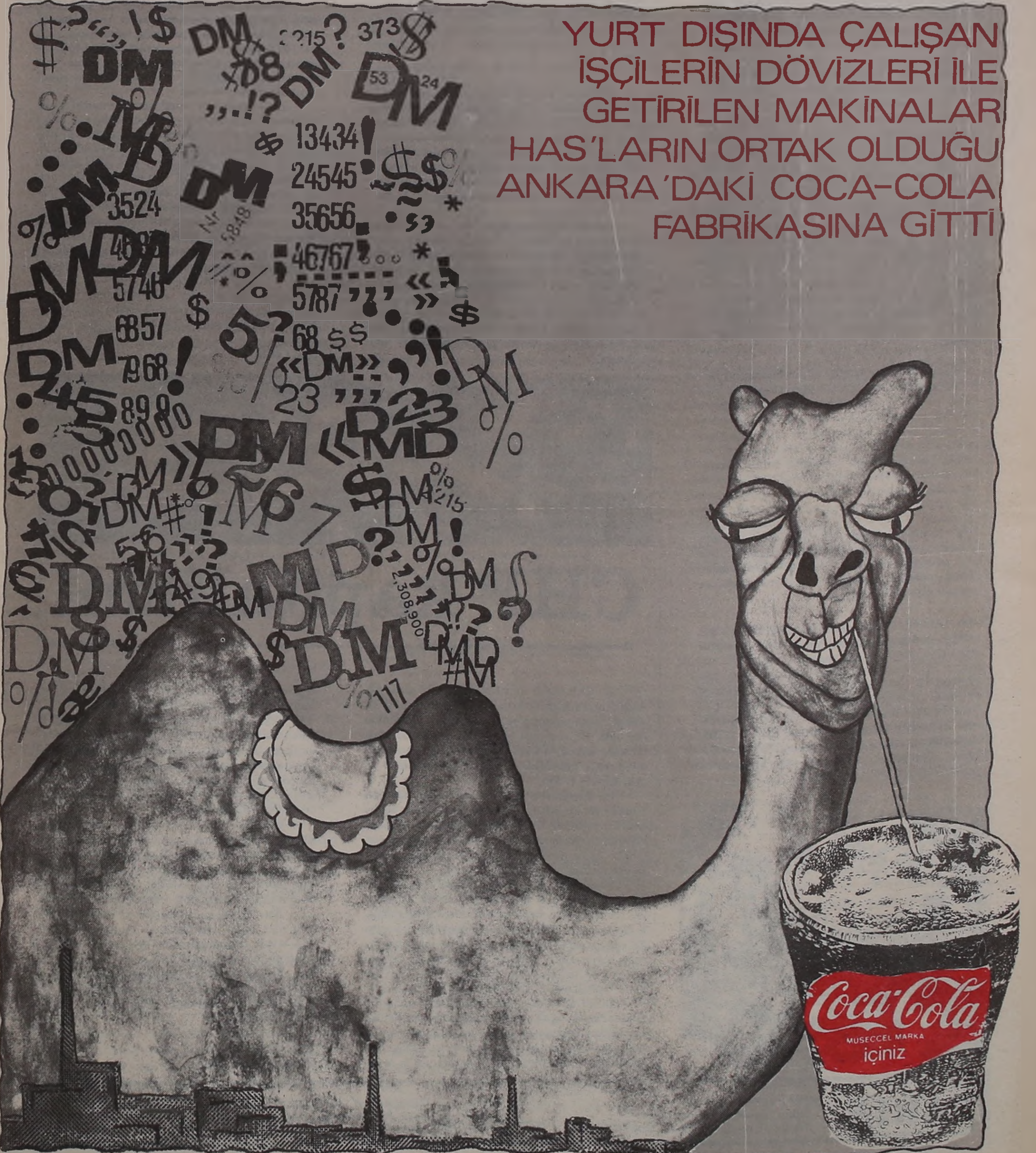
sosyalist
YARIN
haftalık siyasi haber ve yorum dergisi

29 aralık 1976
SAYI 7
400 kuruş

8 1 Aralık 1976
Devlet Nüshası

YURT DIŞINDA ÇALIŞAN İŞÇİLERİN DÖVİZLERİ İLE GETİRİLEN MAKİNALAR HAS'LARIN ORTAK OLDUĞU ANKARA'DAKİ COCA-COLA FABRİKASINA GİTTİ

HALK NE DİYOR

HALKODALARI

Günümüzde mücadele yöntemi oldukça çeşitlidir. Ferdi mücadeleden örgütlü mücadeleye kadar. Sorunlara çözüm getirebilmenin en iyi yoluda örgütlü mücadele olmalıdır. Türkiye'de bu mücadelenin verildiği kuruluşlardan biride Halkevleri ve bunlara bağlı Halkodalarıdır. Halkodaları'nın çalışma şekli çok eskiye dayanır. Bu çalışma şekli köylerde örneğini vermektedir. Peki şehirlerde bu mücadele nasıl olmalıdır? İster Halkevleri olsun, ister Halkodaları olsun nasıl hareket etmelidirler. Bu mücadele şekli Halkodaları açıldığı yerlerde örgütlü bir şekilde çalışmasına bağlıdır. Çalışmaların amacına ulaşmasının tek yolu; birlik içinde ve örgütlü olmaktır.

Halkın sorunlarıyla ilgilenmek, onlara çözümler getirmek Halkodalarının tek amacıdır. Bunun yanısıra gençlik içinde de yapılacak çalışmalarla gençliği; bilhassa öğrenci gençliği iyi bir şekilde yönlendirmek diğer amacı olmaktadır. Halkodasının ekonomik sorunlarla ilgili çalışmalarının yanında politik çalışmaları da olmalıdır. Halkın bilinç seviyesine göre, ülke sorunlarını tartışmak, iyiyi ve doğruyu anlatmak politik çalışmalar arasındadır. Ama bu çalışmalar yapılırken halktan kendini soyutlamamak, ona bir kurtarıcı gözüyle görünmemek, kurtarıcının mücadele ettiği sürece kendisi olduğunu anlatmak gereklidir.

Ankara Basınevlerinde açılan Basınevleri Halkodası yukarıda anlatılanları gerçekleştirmek için açıldı. Türkiye de son günlerde uygulanan baskı ve terör havası kapatılan Üniversitelerle birlikte semtlere yansıdı. Bilhassa emekçi halkın toplandığı gecekondu bölgelerinde bu baskı ve terör daha çok yoğunluk kazandı. Bunun örneklerini hergün yaşıyoruz. Henüz açılalı 1,5 ay olmadan Basınevleri Halkodası bombalandı. Amaç neydi ? Dernekleri ve Halkodalarını bombalamak, dinamitlemek neyi çözümlerdi ? Onların isteği soruna çözüm getirmek değil, sorunları çözmek için uğraşanlara gözdağı vermek, baskı ve terörle sindirmeye çalışmak. Hele hele sırtlarda sıvazlanır, gittikleri karakollardan ellerini kollarını sallayarak çıkarlarsa baskı ve terörleri daha da yoğunlaşacaktır.

Basınevleri Halkodasının kurulduğu ilk günden itibaren yaptığı çalışmalar beyefendilerin (!) hoşuna gitmemişti anlaşılan. Halkodasının yaptığı ilk çalışma, 24 Kasım 1976 günü meydana gelen Van depremi ile ilgiliydi. Bu depremin halk üzerinde meydana getirdiği yaraları biraz olsun sarmak için, Genel Merkez tarafından açılan yardım kampanyasına Basınevleri Halkodası olarak bizde katıldık. Topladığımız giysi ve paralar Genel Merkeze teslim edildi. Basınevleri sakinlerinin bu kampanyaya gösterdikleri ilgi oldukça büyüktü.

Daha sonraki günlerde TMMOB'nin Van deprem bölgesine araştırma için gönderdiği ekipten, Oda üyelerinden Hasan Çolak arkadaşın deprem bölgesinde çektiği fotoğraflar sergilendi. Yine aynı arkadaşın hazırladığı deprem raporuda, serginin açıldığı gün kendisi tarafından okundu ve sergi hakkında bilgi verildi.

Açıklanan tüm raporların yanısıra, Hükümet'in yaptığı açıklamalar taban tabana zıttı. Muradiye ve Çaldıran'daki deprem sonrası durum ise tüm gerçekleri ortaya seriyordu; Hükümetin acizliğini de birlikte . Gönderilen yardım yüklü kamyonların kaybolması, dışardan gönderilen çadırlar, battaniyeler ve konservelerin dağıtılmadan tuzu kuruların eline geçmesi, Hükümetin acizliğini ortaya koyan delillerdir.

Odamızın yaptığı çalışmalar arasında folklor çalışmaları, saz kursu ve koro çalışmaları, tiyatro çalışmaları vardı. Basınevleri ve çevresindeki arkadaşların ilgi ile karşıladığı bu çalışmalar, kısıtlı olanaklarımıza rağmen sürdürülüyor. Okuma yazma kurslarının yanı sıra, yine bu bölgedeki ilk, orta ve lise okuyan arkadaşlara yardımcı olmak amacıyla düzenliyeceğimiz kurslarda bu çalışmalar içindedir. Bu çalışmalar kısa vadede çözümliyeceğimiz çalışmalardır.

Uzun vadede ise, her şeyi hazır olan yolun asfaltlanmasını sağlamak, semtte bir pazaryeri kurdurabilmek çabaları olacak. Ayrıca semtte bir sağlık ocağının açılması halk sağlığı için yararlı olacaktır. Bunun yanısıra PTT hizmetleri için bir postahanenin kuruimasıda uzun vadeli çalışmalar arasındadır. Bir diğer sorun da semt sakinlerinin toplu taşımacılığıdır. Yolun asfalt olmaması otobüsün artırılmasını ve dolmuşun gelmesini engellemektedir.

TMMOB Mimarlar Odası, TMMOB Şehir Planlama, Mimar ve Mühendisler Odası ve Ankara Belediyesinin düzenlediği açık tartışma toplantısına katılmak, bu toplantıda tartışılacak olan Ankara halkının beslenme sorunu, gecekondu sorunu ve kamu—özel taşımacılığı konularındaki sorunlara yardımcı olmak çalışmalarımız arasındadır.

Tüm demokratik kuruluşlar üzerindeki baskılar, dernek, Halkevleri ve Halkodalarına atılan bombalar tüm bu sorunlara çözüm getirmeyi isteyenleri engellemek içindir. Kişileri öldürmek kendileri için kurtuluş olamıyacağı gibi Halkodalarını bombalamalarıda kendileri için çözüm olmayacaktır. Düştükleri bataktan kurtulamıyacakları gibi yapılan çalışmaları da engelleyemeyeceklerdir.

Bütün Halkevleri ve Halkodalarının çalışma programında bulunan bu maddeler; demokrasinin at oynattığı (!) faşizmin ise hiç uğramadığı ülkemizde gerçekleştirilmeğe çalışılacaktır. Ve gerçekleşecektir.

Basınevleri Halkodası
Başkanı
Nuri Çetin

CHP kapitalizmi

23. CHP büyük kurultayı daha yeni sona erdi. Önce kurultaya gelirken nasıl oyunlar oynandığı bir gerçek. Tabii onlara göre en demokratik bir kurultay oldu. Bu durumda bezirgancı çocuk rolündeki Güneş'in oyunu da inkar edilemez.Çünkü önce genel sekreterliğe adaylığını koyup sonra Eyüboğlu ile aynı listede yer aldı.

Bu Kurultayda alınan önemli kararlardan bir tanesini ele alacağım. Bu önemli kararlardan bir tanesi kapitalizmdi. Onlara göre kapitalizmin ortadan silinmesine çalışmak hatta bunu bazı burjuva gazetelerinin başına büyük harflerle "kapitalizm ile Türkiye kalkınamaz" biçiminde de yazdılar.

Bunu daha belirgin bir şekilde anlıyabilmek için CHP'nin yeni tüzüğüne göz atmak yararlı olur. Bunlardan en önemlisi Sosyalist Enternasyonale girme işlemi. CHP önce şunu bilmeliydi. Sosyalist Enternasyonal'in içindeki partilerin yapısı baştan sona burjuvazinin partileridir. Buradan da anlaşılıyor ki CHP temelde burjuva partisidir. Öyle ise CHP niçin kapitalizmle Türkiye kalkınamaz demektedir?

İkinci bir örneği yine uluslararası örgütlerden Ortak Pazara (AET) girme çalışmalarında da sağ partilerden fazla çalışıyor. Bu gün AET'nin uluslararası kapitalist bir örgüt olduğunu ezilen halklar çok iyi bilmekte. Hatta Sosyalist Enternasyonal'in en ileri yöneticilerinin bile bu AET de büyük parmağı var. Yani uluslararası örgütler aralarında anlaşmalıdır.

Diğer bir tüzük maddesi de halk sektörü. Bu halk sektörü kooperatifleşme gibi köylü ve işçi emekçilerinin haklarını alabilmesi için aralarındaki örgütlenmedir. CHP bu kapitalist düzende böyle örgütlerin yoğunlaşmasını istedikçe kapitalizmin ekmeğine yağ sürmekten başka birşey elde edemez. Sömürüyü daha da hızlandırır.

Gerçekte CHP'nin bunu böyle istemesi, bu örgütlerin oylarıyla başa geçeceğindendir. Aym zamanda çağdaş kapitalizm ilk ürünlerini tam bu sırada vermeye başladı. CHP şayet 77 seçimlerinde iktidara gelirse— ki zaten kendileri geleceğiz diyorlar— o zaman daha açık şekilde ortaya çıkacak bu oyun.

İşte CHP ne kadar kapitalizmi istemiyoruz dese de yine onun aleti olmaktan kaçınamıyor. Nasıl eski, içinde yaşanmayacak bir evin çatısını söksende temelini sökmeyip üstünü yenilemeye kalkışsan, o ev üstü nekadar iyi olursa olsun yine sağlam olmaz. CHP'de kapitalizmin yalnız bazı maddelerini değiştirip esas temel maddelerini söküp atmazsa kapitalizm yine filizlenir.

İsa Basancı
Karabaşlı Köyü

sosyalist YARIN
Sahibi : Cenan Bıçakçı
Genel Yönetmen : Aydın Köymen
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ender Yiğitel
Adres : G.M.Kemal Bulvarı 112/18,Maltepe/Ankara
Telefon :29 10 42 Posta Çek No :101648
Baskı : Daily News Ofset Dağıtım : Hür—Dağıtım
ABONE ŞARTLARI
Altı Aylık : 100 TL
Bir Yıllık : 175 TL

HÜRRİYETÇİ SOSYALİZM

aydın köymen

1 Aralık 1969 tarih ve 16 sayılı "Emek" dergisinde Şaban Erik şöyle yazmış:

"..... Hürriyetçi sosyalizm. Hürriyet sosyalizmin özündedir. Sosyalizm özünde hürriyeti taşıyınca, hürriyetçi sosyalizm diye laf edilmez. Edilirse, esaretçi sosyalizm de var sanılır. Hürriyet sosyal ve ekonomik şartlardan doğar. Sosyal ve ekonomik şartları en iyi hale getiren ve getirecek olan düzen, sosyalist düzendir. Şu halde insanları hürriyete kavuşturmak isteyen bir kişi, sosyalizmi kendi kuralları içinde ele almak görevindedir. Öyle balon laflar şişirerek, bir köşede geviş getirerek insanlar hürriyete kavuşturulamaz. Sosyalizm, gerçekte halkın üzerine kurulan esareti yıkmaktır. Bu esareti yıktığın ölçüde insanları hürriyete götürürsün. Bu böyleyken hürriyetçi sosyalizm demenin gereği ne ?... Sosyalizm, bilimsel sosyalizmdir."

"Hürriyetçi sosyalizm" kavramı, bundan yaklaşık sekiz yıl önce ortaya atıldı. Kavramı ortaya atan o zaman Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı olan Mehmet Ali Aybar'dı. Yer yerinden oynadı. Bütün "bilimseller" ayağa kalktı. Aybar, yukarıda örneğini verdiğimiz biçimde "bilimsel sosyalizm" den sapmakla suçlandı. Sonrası malum.

Şaban Erik, yukarıda alıntı yaptığımız yazısının bir bölümünde de şöyle demiş; "Gerçekleri ilk elde görenler her zaman için az olur. Görmeyenlere gerçekleri göstermek gerekir. Bu, zaman götürür. Göstermekle de gerçeği kavrayamayanlar olur. Bunun için gerçeğin bazı gözlerin içine girmesi gerekir. Bu da zaman götürür. Ama bir zaman gelirki gerçek kendini kabul ettirir." Şaban Erik'in bu sözlerine katılmamak olanaksız. Yalnız şunu eklemekte yarar var: Eğer bazı kişiler halâ gerçeği kabullenmemekte direniyorlarsa, gerçek, onlara rağmen hükmünü sürdürür. Tıpkı, "hürriyetçi sosyalizm" kavramının hükmünü sürdürmesi gibi.

Hürriyet sosyalizmin özündedir. Bu yadsınamaz. Nitekim Marks, "Kapital" de sosyalizmi şöyle tanımlar: "Sosyalizm, ortak üretim araçlarında çalışan ve bireysel güçlerini tek bir toplumsal emek gibi birleştiren bir plana göre harcayan özgür insanların topluluğudur." Ancak yine aynı Marks, Hegel'in felsefi görüşlerini eleştirirken de şunları söyler: "Teori, ancak bir halkın ihtiyaçlarının gerçekleşmesi ölçüsünde o halkta gerçekleşir... Düşüncenin gerçekleşmeyi araması yetersizdir, gerçeğin düşünceyi araması gerekir." Evet, Marks böyle der. Teorinin mihenk taşı uygulamadır. Ancak uygulama teoriye gerçeklik kazandırır. Eğer uygulama teorinin özünü gerçekleştiremiyorsa teorinin özü lafta kalır. Ancak, bütün bunları kavrayabilmek için sosyalizmi kavramak gerekir. O da hep dediğimiz gibi zor iştir...

Şaban Erik'in alıntılar yaptığımız yazısında dediği gibi, "sosyalizm, insanların meselelerini derinden halleder." demekle sosyalizm kavranamaz.Bizzat bunu demek, sosyalizmin kavranılamadığının kanıtıdır. Bu lafın altında, sosyalizmin "mekanik" kavranışı yatar. Bu anlayışa göre, sosyalizm sihirli bir değnektir. Bütün sorun alt-yapıyı değiştirmektir. Alt-yapıyı değiştirdin mi sorun çözümlenir. Oysa ilişkiler hiç bir zaman bu kadar basit değildir ve sosyalizm de sihirli bir değnek değildir.

ORTADA BİR SOSYALİZM UYGULAMASI VAR. ANCAK BU UYGULAMA "HÜRRİYETÇİ" DEĞİL BUNUN BİR ALTERNATİFİ OLMALI. VAR DA.

"HÜRRİYETÇİ SOSYALİZM"

TIPKI HER KAPİTALİZM "FAŞİZM" OLMADIĞI GİBİ HER SOSYALİZM DE HÜRRİYETÇİ DEĞİL.

Hürriyet'in sosyalizmin özünde olduğu bir gerçektir. Ama ortada bir başka gerçek daha var. Bu gerçekte, dünyadaki pek çok sosyalist uygulamanın bu öze aykırı gelişmeler göstermesi. Gerçi bu uygulamalar da alt-yapı değiştirilmiş, özel mülkiyet kaldırılmış, kısacası üretim ilişkileri kökünden değiştirilmiştir. Ama ortada sosyalizmin özü olan hürriyetten eser yoktur. Şimdi burada şapkaları önümüze koyup düşünmek gerekir. Düşününce de, ortaya şu gerçekler çıkar: Sosyalizmin özünde hürriyet vardır ama sosyalizm uygulamalarında bu özden uzak örnekler verilmiştir. Demek ki alt-yapıların değişmesi otomatik olarak üst yapıları değiştirmemektedir. Öyle ise sosyalizmin özgürlükçü yönünün vurgulanması, uygulamalarda "alt-yapı değiştimi üst yapı da değişir" biçimindeki mekanik yaklaşımın rahatlığına kapılınmaması gerekir.

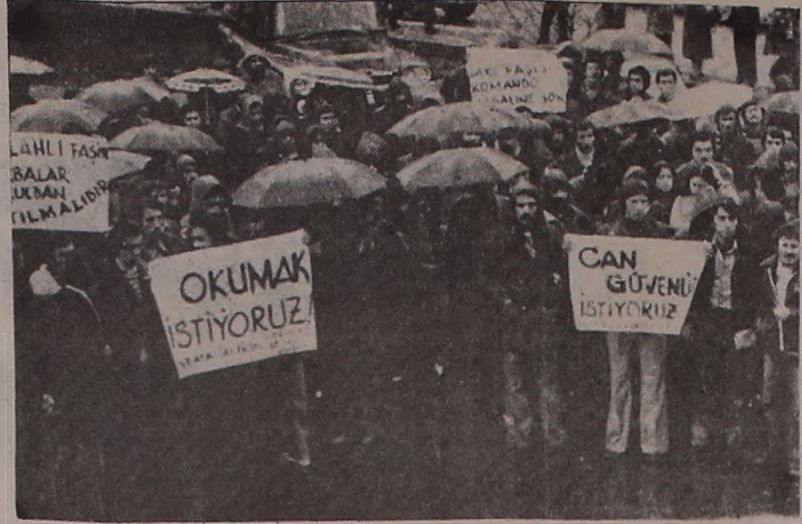
Bugün ortada beğensek de, beğenmesek de bir gerçek var. Althusser'in dergimizde çıkan yazılarında da belirttiği gibi, birçok sosyalist ülkede Stalinci baskı yöntemleri toplumsal yaşamın her yönünü, ister politik, ister kültürel olsun, etkilemeye devam ediyor. Şimdiyedek çözümlenmesine çalışılmamış Stalinci uygulamalar, gerek S.S.C.B. de gerekse de başka yerlerde tarihi kariyerlerini sürdürüyor. Bu durumda iki tavır takınılabilir. Birincisi bunları görmemezlikten gelmek. İkincisi ise görmek ve irdelemek. Bugün artık görmeyenler azınlıkta. Ama görenler içinde de çok yanlış bir tavıra sürüklenenler var. Bu yanlış tavır, bu uygulamaları sosyalizm saymamak, tümü ile mahkum etmek. Bu yanlış. Çünkü bu uygulamalarda sosyalizmin temel bazı ilkeleri gerçekleştirilmiş. Ama yola, "mekanik" anlayıştan çıkıldığı için üst-yapıların değiştirilmesinde başarıya ulaşılamamış.

İşte bütün bunlar "hürriyetçi sosyalizm" kavramını haklı kılan nedenler. Çünkü ortada bir sosyalizm uygulaması var. Ancak bu uygulama "hürriyetçi" değil. Bunun bir alternatifi olmalı. Var da. "Hürriyetçi sosyalizm" Tıpkı her kapitalizm "faşizm" olmadığı gibi, her sosyalizm de "hürriyetçi" değil.

Sosyalizmin özünde hürriyet olduğu gibi "anti-dogmatizm" de var. Ama bu hiç bir zaman "dogmatik sosyalistler" in olmasını önleyemiyor. Örneğin bizde de olduğu gibi, marksizm uzun yıllar tarihsel evrimin katı şemasının dışına taşan üretim biçimi olasılığının verimli varsayımından mahrum kılındı. Her yerde ve her zaman ilkel komünal toplum, köleci toplum, feodal toplum, kapitalizm ve sosyalizmden geçen beş aşamalı tarihsel bir evrim şeması olduğu savunuldu. Stalin, "Diyalektik Maddecilik, Tarihsel Maddecilik" adlı kitabında bu şemaya gerçek bir tarih felsefesi biçimini verdi. Tarihsel evrimi, bir çeşit dış zorunluluğa indiren metafizik bir soyutlama haline getirdi. Bu soyutlama S.S.C.B. nin resmi felsefesi haline getirildi. Halâ da dünyada ve Türkiye'de bu görüşü savunanlar var. Ve bütün dünyada bunlara verilen isim "dogmatik sosyalist" Bunların karşısında olanlar ise "anti-dogmatik sosyalistler"

Uzun lafın kısası şu: Ortada "hürriyetçi olmayan sosyalistler" oldukça, "hürriyetçi sosyalistler" de olacaktır. Nasıl "dogmatik" ve " anti-dogmatik" marksistler varsa, bu da öyle.... Çünkü Şaban Erik'in yıllar önce "Emek" dergisine yazdığı gibi; "gerçeğin bazı gözlerin içine girmesi gerekir."

FAŞİST HAREKET, ÜLKEYİ KANA BOYAMAYA DEVAM EDİYOR

SON HAFTA İÇİNDE ÜLKÜCÜ KOMANDOLARIN ÇIKARDIKLARI OLAYLARDA ÜÇ KİŞİ ÖLDÜ, ELLİBEŞ KİŞİDE YARALANDI...

MC'nin kanlı saldırıları bu hafta boyunca da devam etti. Dergiciliğin önemli kurallarından birisi, her hafta değişik konuları büyütmek. Ama öyle bir ülkede yaşıyoruz ki artık her haftanın tek bir konusu oluyor. Bu konu da, MC'nin kanlı saldırıları. Gün geçmiyor ki, MC içindeki liderlerinden emir alan ülkücü komandolar devrimci, ilerici demokrat kişilere saldırmasınlar. Ve öyle gözüküyor ki bu saldırılar, Demirel Türkeş ikilisinin "sıkıyönetim" ilan etme umutları devam ettikçe de sürüp gidecek. Ancak şimdilik görünen o ki, MC'nin sıkıyönetim ilan etmesi çok zor. Zorluğun en başta gelen nedeni MSP. Zira MSP açıkça sıkıyönetime karşı olduğunu söylüyor. Demirel-Türkeş ikilisinin son umudu, çıkardıkları olaylarla kamuoyunu ve özellikle askeri çevreleri sıkıyönetimin kaçınılmazlığına ikna etmek. Bu başarıldığı takdirde de, MSP'nin boyun eğmekten başka bir alternatifi olmadığı düşünülüyor. İşte son haftalardaki olayların altında yatan gerçek bu ve son haftanın bilançosu da şöyle:

18 ARALIK

İzmir Torbalı ilçesi AP Gençlik Kolu Başkam İbrahim Yenice ve kardeşi Adnan Yenice, KerimKaya ve iki arkadaşıyla birlikte CHP Gençlik Kolu Yönetim Kurulu üyesi Abdullah Şengül'ü bıçakla öldürdüler.

Kayseri'de gece saat 01.30 sıralarında, Lise-Der, Kayseri Yüksek Öğrenim Derneği ve Eğitim Enistitüsü Derneği subelerine komandolar tarafından patlayıcı maddeler atıldı. Binaların hasara uğradığı olayda, can kaybı olmadı.

20 ARALIK

İstanbul Üniversitesinde komandolar, derslere giren öğrencilere, anfilerde ve koridorlarda saldırdılar. Üniversitenin içinde, "Komünistleri İstemiyoruz", "Bozkurtlar Geliyor", "Milliyetçi Türkiye" diye sürekli olarak bağıran komandolar, polisin gözü önünde üç öğrenciyi taş ve sopalarla yaralamışlardır. Çok sayıda olmasına rağmen, polis, komandoların saldırılarını önleyemedi, ancak komandolar ile diğer öğrencilerin arasına girerek olayların büyümesini engelledi.

Ankara Ticaret Lisesine saat 18.30 sıralarında dışarıdan komando saldırısı oldu. Okul öğrencileri ile saldırganlar arasında çıkan çatışmada iki kız öğrenci yaralanarak Numune hastanesine kaldırıldı.

21 ARALIK

İzmir'de gece saat 21 sıralarında, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi ikinci sınıf öğrencisi Tamer Benial ve arkadaşı Serdar Ersun, Hatay semtinin Nokta durağında otobüs beklerken bir grup komandonun bıçaklı saldırısına uğradılar. Saldırı sonunda Tamer Benial hayatını kaybetti. Serdar Ersun ise yaralandı.

Yine İzmir'de, saat 14.30 sırılarında Buca Fatih caddesinde bir grup öğrencinin üzerine, hızla giden siyah renkli bir araçtan yaylım ateşi açıldı. Cengiz Şen, Murat Yalçın, İbrahim Turuk ile kimliği saptanamayan bir öğrenci ağır şekilde yaralandılar. Cengiz Şen, kaldırıldığı hastanede öldü. Bu olaydan sonra bir grup komando Buca Eğitim Enstitüsünü işgal etti. Okulun giriş ve çıkışını tutan komandolar, bütün öğrencileri bahçede topladılar ve yürüyüşe zorladılar.

Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsünde okuyan 100 kadar komando, Ankara Yüksek öğretmen Okuluna silahlı baskın düzenleyerek 2 si ağır olmak üzere 10 kişiyi yaraladılar.

KOMANDO SALDIRILARININ SON İKİ AYLIK BİLANÇOSU

300 yaralı
18 ölü

22 ARALIK

Buca Eğitim Enstitüsü kız yurdu, gece yarısı kız komandoların saldırısına uğradı. Bıçaklı, sopalı saldırıda beş kız öğrenci çeşitli yerlerinden yaralandı.

İzmir Namık Kemal Lisesi öğrencisi Barış Aşkın okula giderken, kimlikleri saptanamayan bir grubun saldırısına uğradı . Ellerinde bıçak ve muşta bulunan saldırganlar, Aşkın'ı beş yerinden bıçakladılar.

Ankara Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda öğrencilerin Danıştay kararıyla derslere girmesine ilişkin uygulama, okul yönetimince başlatıldı. Ancak okula topluca gelerek derslere giren devrimci öğrenciler, öğle tatilinde bahçede komandoların saldırısına uğradılar. Bunun üzerine polis okulu boşalttı. Ancak öğrenciler toplu halde Yüksek Öğretmen Okulu önünden geçerken, okulun içinden öğrencilerin üzerine ateş açıldı.

Gaziantep'te, yeni ders yılının başladığı günden beri sürekli kapalı bulunan Atatürk Lisesinde derslere başlandı. Ancak komandoların saldırısı üzerine okul yeniden tatil edildi. Komando saldırısında 6 öğrenci çeşitli yerlerinden yaralandı.

İstanbul Aksaray İTİYO'na dışarıdan gelen komandolar, okulu bir süre işgal ederek öğrenciler arasında tam bir terör havası yarattılar. Mustafa Uzunkaya ve Mehmet Gül adlı kişilerin elebaşlık yaptıkları komandolar, öğrencilere zorla forum yaptırmak istediler. Foruma katılmak istemeyenleri tartakladılar.

23 ARALIK

İzmir Buca Eğitim Enstitüsü öğrencisi Cengiz Şen'in öldürülmesinden sonra okulu işgal eden komandolar 8 kız öğrenciye döverek hastanelik ettiler. Öğrenciler dayak Olayı ile İlgili olarak savcılığa başvurdular. Üç öğrenci 15 er günlük rapor aldı.

İzmir Karataş'ta bulunan Hacı Şerif Eczacıbaşı Ortaokulu bir grup komando tarafından basıldı. Komandolar öğretmenler odasına girerek burada arama yaptılar ve sonra öğretmenlere dönerek, "sol propaganda yapan öğretmenleri boğacağız" dediler.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi sabaha karşı komandolar tarafından işgal edildi. İlerici öğrenciler okulun içine sokulmadı.

Malatya Ticaret Lisesinde olay çıkartan komandolar, Müdür Mehmet Paçacıya makamında saldırdılar.

24 ARALIK

Aydın'daki Ortaklar Eğitim Enstitüsü öğrencileri arasında meydana gelen çatışmada 8 öğrenci yaralandı.

Trabzon Fatih Eğitim Enstitüsünde meydana gelen olaylarda 7 öğrenci çeşitli yerlerinden yaralandı.

OLAYLARIN SORUMLULARI ÜLKÜCÜLER DEĞİLMİŞ (!)

Olaylar böyle sürüp giderken ve herkes artık bütün bu olayları kimlerin çıkarttığını gözleriyle görürken, İzmir Valisi Turgut Eğilmez şu açıklamayı yapıyordu:

"Hatay semtinde şişlenerek öldürülen sol eğilimli öğrenci, gençlik heyecanı içinde karşılıklı laf atmadan meydana gelen bir kavga sonunda öldürülmüştür. Olayla ilgili olarak maalesef kimse tesbit edilememiştir. Buca'da öldürülen sağ eğilimli enstitü öğrencisinin katillerinin sol eğilimli kişiler olduğu ve kimlikleri tesbit edilmiş ve aranmalarına başlanmıştır... İşlenen her suçu sağcılar ve ülkücülere yüklemek ölen her kişiyide masum bir solcu olarak göstermek uğraşı içine girilmiştir."

Evet İzmir Valisine göre olayları ülkücüler çıkartmıyordu. Kimlerin çıkarttığını ise İzmir valisi, düzenlediği başarılı operasyonlarla ispatlıyordu.(!)

Nitekim, bu valinin emriyle geçen hafta İzmir'de "Devrimci Gençlik Dergisi"nin idarehanesi güpegündüz basıldı ve orada bulunan 55 kişi göz altına alındı. Valinin açıklamasına göre, gizli bir örgüt faaliyet esnasında ortaya çıkarılmıştı. Ama bu örgüt herhalde yeterince gizli (!) değildi ki gözaltına alınan 55 kişiden 52 si, mahkeme tarafından ilk sorgularından sonra serbest bırakıldılar. Oysa aynı günlerde İzmir Ağır Ceza Mahkemesi, Büyük Ülkü Derneği'nin Bornova şubesiyle, Ülkü Ocakları Derneği'nin İzmir şubelerinin kapatılmasına karar veriyor ve gereğini yapması için kararı İzmir Valisi'ne bildiriyordu.

SIRA ODTÜ'DE

Ülkü Ocaklı komandolar emniyet kuvvetlerinin de desteği ile çıkardıkları olaylarla, Üniversitelerde eğitimi olanaksız hale getiriyorlar. Böylece üniversiteleri tümüyle kontrol altına alabilecekleri bir sıkıyönetim için zemin hazırlıyorlar. Ama giremedikleri ve hiç bir olay çıkaramadıkları tek bir yer var.Burası Ankara' da bulunan ODTÜ, komandoların öteden beri göz koydukları halde bir türlü ele geçiremedikleri bir eğitim kurumu. Komandoların bu eğitim kurumu üzerindeki hiç bir oyunları başarıya ulaşamadı bugüne kadar. Bunun üzerine, komandoların yapamadığını ODTÜ Mütevelli Heyeti yüklendi ve 23 Aralık Perşembe günü yaptığı açıklama ile Rektör Ilgaz Alyanak'ın görevden alındığını açıkladı. Ilgaz Alyanak'ın suçu, ODTÜ'de öğrenimin devamı için elinden gelen çabayı göstermesi ve rektörlüğü döneminde hiç bir olayın çıkmaması idi.

Rektör Ilgaz Alyanak'ın görevden alınması, bir bakıma MC'nin üniversitelere el koyma dileğinin ilk uygulaması oluyor. Nitekim çoğu MHP yanlısı olan mütevelli heyetin Ilgaz Alyanak'ın yerine geçici olarak atadığı Prof. Mustafa Doruk'un MHP'li olduğunu bilmeyen yok.

Evet, ODTÜ'ye kapıdan giremeyen MC, mütevelli heyeti kullanarak bacadan girmeye kalkıştı. Ancak unuttuğu şey, ODTÜ'ye bacadan girmeninde pek kolay olmadığı.....

yeniden günün konusu oldu

TÜRK-İŞ seçimlerde hangi partiyi destekleyecek ?

Genel Seçimlerin yapılmasına bir yıldan az sürenin kaldığı içinde bulunduğumuz şu günlerde, siyasi partiler dışındaki çeşitli kuruluşların seçimlere yönelik çalışmaları da büyük ölçüde yoğunluk kazandı. Beş ayrı işveren kuruluşunun bir araya gelmesiyle oluşan "İşverenler Konseyi" sermayenin de artık politikaya ağırlık koyması (sanki bugüne kadar koymuyorlarmış gibi) sorununu tartışırken, Türk-İş'in "Partiler üstü politika" sını terk ederek bir siyasi partiyi destekleme konusu yeniden gündeme geldi.

Şimdi "Sermayenin siyesete ağırlık koyması" sorununu daha sonraya bırakarak, hemen her seçim döneminde en fazla tartışılan konulardan bir olan Türk-İş'in siyasete ağırlık koyması, ya da daha açık deyişle "Bir siyasi partiyi desteklemesi" konusunu ele alalım.

Hatırlanacağı gibi Türk-İş, 12 Nisan 1976 tarihinde yaptığı Genel Kurulunda "Partilerüstü Politika" sını sözde terk ederek; Türk-İş'in amaç ve ilkeleri doğrultusunda bir siyasi partinin desteklenmesini, ya da yeni bir siyasi parti kurulmasını, bu konudaki kararın Genel Yönetim Kurulunda 2/3 çoğunlukla alınmasını ve bu mümkün olmuyorsa olağanüstü genel kurula gidilmesini kararlaştırmıştı.

120 BİN LİRALIK TOPLANTI

Türk-İş Genel Yönetim Kurulu bu konudaki son toplantısı 17 Aralık günü yaptı. Toplantı yeri olarak herneense ülke sınırları dışında bir yer, Kıbrıs'ın ünlü Salamis Bay Oteli seçilmiş ve bu toplantı işçi sınıfına 120 bin liraya mal olmuştu. Bu toplantı sonunda alınan karar "Türk-İş ve siyaset" konusunun yeniden konuşulur olmasına neden oldu. Alınan karar özetle şoyleki

"Seçimlere bir yıldan az bir zaman kaldığından, kanuni süreden önce örgütlenmeleri tamamlayarak seçimlere girebilecek bir siyasi partiyi oluşturmak matematik anlamda olanaksız hale gelmiştir. Bu nedenle Türk-İş bir siyasi partinin desteklenmesini kararlaştırmıştır. Bu amaçla oluşturulacak olan kurul 2 ay içinde desteklenecek siyasi partiyi ve destekleme koşullarını saptayacaktır."

KURUL PARTİYİ Mİ SAPTAYACAK YOKSA KOŞULLARI MI?

Bu sözünü ettiğimiz kurul (politik niteliklerini yanında açıklayacağımız) şu 11 kişiden oluşuyordu:

"Halil Tunç (Türk-İş Genel Başkanı, politik tavrı belirsiz.), Kaya Özdemiroğlu (Türk-İş Teşkilatlanma Sekreteri, MHP eğilimli), Sadık Şide (Türk-İş Genel Sekreteri, AP eğilimli), Etem Ezgü (Türk-İş Eğitim Sekreteri, AP-MHP eğilimli), Ömer Ergün (Türk-İş Mali Sekreteri, ılımlı bir CHP.li), Vahap Güvenç (Teksif Genel Sekreteri,AP eğilimli), Şerafettin Akova (DYF-İş Genel Başkanı, CHP'li), Orhan Erçelik (Tesİş Genel Başkanı, AP'li), İsmail Topkar (Petrol-İş Genel Başkanı, CHP'li) ve Emin Kul (Deniz Ulaş-İş Genel Başkanı, eskiden sosyalist olarak bilinirdi, şimdi AP eğilimli oldu.) "

Evet, politik niteliklerini de belirttiğimiz bu kişiler önümüzdeki iki ay içinde Türk-İş'in destekleyeceği partiyi ve destekleme koşullarını saptayacaklar. Görüldüğü gibi kurulun büyük bir çoğunluğunu AP ve AP eğilimli sendikacılar oluşturuyor. Türk-İş tabanının büyükbir çoğunluğunun CHP'li oldukları gerçeği gözler önünde dururken, politik tavırları bu olan kişilerin hangi partiyi destekleme kararı alacakları yanıtlanması güç gibi görünen bir soru olarak karşımıza çıkıyor.

Bu güç gibi görünen soru Halil Tunç'a sorulduğunda yanıtı özetle şöyle veriyor:

"Komisyonun oluşum şekli bence önemli değil. Siz onların politik tavırlarını dikkate almayın. Bu komisyon yapacağı değerlendirmede kendisine hareket noktası olarak Türk-İş'in 24 ilkesini seçecektir. Bu ilkelerin ışığında desteklenecek olan partinin hangisi olacağı belli oluyor sanırım. Kaldı ki bu komisyonun görevi, desteklenecek partiyi değil, destekleme koşullarını saptamaktır."

Şimdi bir de CHP Sakarya Milletvekili, Harp-İş Sendikası ve Türk-İş Yapı Kooperatifi Başkanı, ve bu yüzden "Türk-İş yıkılırsa enkazın altından Harp-İş'in cesedi çıkar" demek zorunda kalan hızlı sosyal demokrat Kenan Durukan'ın ne dediğine bakalım:

"Eğer CHP bütün kontenjanlarını Türk-İş için kullanırsa, Türk-İş CHP'yi destekleme kararı alacaktır.

Bütün bunlardan sonra desteklenmesi düşünülen partinin CHP olduğu az çok ortaya çıkıyor. Ancak Kenan Durukan'ın ağzından ifadesini bulan koşul, CHP tarafından kolay kolay kabul edilebilir bir koşul değil. Kaldı ki, sızan haberlere göre CHP'liler bu seçimlerde kontenjan adaylıklarına kendi dallarında isim yapmış bilim adamı ve teknokrat kişilerin getirilmesini kararlaştırmış durumdalar.

Bu arada Türk-İş tarafından, desteklenebilmesi için CHP tarafından yerine getirilmesi istenen bir başka koşul daha var. Bu da Türk-İş'e karşı tavırlarını açıkça ilan etmiş olan bazı kişilerin partiden tasfiyesi. Örneğin Süleymen Genç, örneğin Vedat Dalokay ve örneğin Önder Sav. CHP'nin bu koşulu da yerine getirmesini beklemek boş bir hayal olsa gerek.

İcra Kurulunda oluşturulan bu ilginç görüş, 11 kişilik komisyona kabul ettirilmeye çalışılacak. Ancak sonuçta kararı verecek olan organ, 17 Şubat'tan sonra toplanacak olan Türk-İş Genel Yönetim Kurulu, Hatırlanacağı gibi bu kuruldan bir karar çıkabilmesi için 2/3 çoğunluk gerekli. Bu bakımdan Türk-İş'de olağanüstü Genel Kurula gidilmesi çok uzak bir ihtimal değil. Gerek Sosyal Demokrat Sendikalar, gerekse AP'liler böylesine bir ihtimali göz önünde bulundurarak hazırlıklarına şimdiden başlamışlar. Genel Kurulun eski delegelerle mi, yoksa yeni seçilen delegelerle mi yapılacağı ayrı bir tartışma konusu. Eğer yeni delegelerle toplanırsa, CHP'lilerin biraz daha ağırlıklı olacakları ifade ediliyor.

Bu arada Sosyal Demokrat Sendikalar bir başka hazırlığın daha içindeler: Örneğin Yol-İş ve Petrol-İş, Genel Yönetim Kurullarını olağanüstü toplantıya çağırmış durumdalar. İddia edildiğine göre, eğer Türk-İş CHP'yi destekleme kararı almazsa, bu sendikalar kendileri karar alarak CHP'yi destekleyeceklerini açıkça ilan edecekler.

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde ortaya şöyle-sine bir sonuç çıkarmak güç olmuyor:

Yine sızan haberlere göre tüm bu gelişmeler karşısında CHP'nin düşüncesi de hayli ilginç. Şöyle düşünüyor CHP'liler:

"Türk-İş'in Cumhuriyet Halk Partisini destekleme kararı alması ya da bunun dışında bir karar alması matematik olarak CHP'ye yarar veya zarar getirmeyecektir. Yüzde 80 oranda CHP'yi destekleyen Türk-İş tabanının yöneticilerinin alacakları kararlar doğrultusunda siyasi görüşlerini değiştirmeleri beklenemez. Bu karar sadece CHP'nin Türk-İş'e karşı olan tavrını belirleyecektir. Daha açık deyişiyle, gerektiğinde (ki durum onu gösteriyor) bir sosyal demokrat sendikalar konfederasyonu kurulacak ve Türk-İş parçalanacaktır."

KOMİSYONUN ALACAĞI KARAR NE OLACAK

Geldik yine o yanıtlanması güç gibi görünen soruya: Bu uzlaşmazlıklar sürüp giderken komisyonun alacağı karar ne olacaktır ?

Komisyon üyelerinin isimleri yazıldığında da görüldüğü gibi, 11 üyeden 5 ini Türk-İş İcra Kurulu üyeleri oluşturuyor. Türk-İş'e yakın çevrelerden öğrenildiğine göre, İcra Kurulu, Salamis Bay'da yapılan 120 bin liralık toplantıdan sonra kendi arasında bir toplantı yapıyor. Toplantı sonunda oluşan görüş ise şöyle:

"Bu seçimler sonunda istikrarlı bir hükümet kurulabilmesi ve parlamento aritmetiğinin daha iyi işler hale getirilebilmesi için, öncelikle sağ-sol aşırı uçtaki küçük partilerin temizlenmesi gereklidir. Bu bakımdan Türk-İş bir partiyi desteklemekten çok bu tür partilere karşı tavrını açıkça almalı ve AP ile CHP'yi ortaklaşa desteklemelidir."

"Karar verecek organ, ister 11 kişilik komisyon olsun, ister Türk-İş Genel Yönetim kurulu olsun ve isterse de Türk-İş Genel Kurulu olsun, sonuçta ortaya çıkacak olan aynı olacaktır. Ya İcra Kurulu'nun görüşü doğrultusunda AP ve CHP birlikte desteklenerek garip bir tutum içine girilecek, ya da CHP'nin desteklenmesi kararının alındığı ancak CHP'nin bazı tavizler vermeye yanaşmadığı ilan edilecek."

YA SERMAYE NE DİYOR

Türk-İş'in komisyonu gibi bir de yukarıda belirttiğimiz İşverenler Konseyi var: Bu konsey; Odalar Birliği, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ile Ziraat Odaları Birliğinden 30 ar üyenin katılmasıyla oluşturulan 150 kişilik bir kurul. Beş kuruluşun başkanları da İcra Kurulunu oluşturuyor.

Bunlar da kendi aralarında karar vermişler: "Artık biz de siyasete ağırlığımızı koymalıyız..." Dediklerine bakılırsa Türkiye'de 35 milyona yakın bir seçmen kitlesine hitap ediyorlarmış. (Ülkemizdeki seçmen sayısı bunun yarısı kadar.) Onların da aralarında görüş ayrılığı varmış ama genel hava açıkça bir siyasi partinin desteklenmesinin doğru olmayacağı yolundaymış. Yatırımların daha sağlıklı bir ortamda yapılabilmesi için istikrarlı bir hükümet kurulması gerekliymiş ve de bunun için yapılması gereken iş bir partiyi desteklemek yerine desteklemeyecekleri partilere (aşırı uçlardaki partiler) karşı açıkça tavır alınmas imiş...

Evet..tüm bu yazdıklarımızdan sonra Türk-İş ile sermayenin aynı noktada birleştiklerini yazmak gereksiz olacak, ama biz yine de yazmış olalım....

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLE
İLE

Kapitalist ekonomi modelini kendine bayrak yapan iktidarların 1950'lerden bu yana Türkiye'de sürdükleri saltanat, toplumun sosyal yapısında büyük yaralar açarken, ekonomide de onulmaz hataların ardı ardına işlenmesi sonucunu doğuruyordu. Artan işsizliğin bunalttığı topluma, yabancı ülkelerde açılan iş olanakları bir nimet gibi sunuldu; ve 1963'lerden itibaren Anadolunun kent ve köylerinden emekçiler, yığınlar halinde Almanya'ya, Hollanda'ya, giderek Avusturalya'ya göç etmeye başladılar... Bir lokma ekmek için, yarınlarından emin olabilmek için.

Yabancı ülkelerde çalışan Türk işçilerinin yurda yolladığı dövizler, bir avuç "sermayedar"ın yeni ve kârlı yatırımlar yapabilmeleri için onların emrine verilirken, bu çok yanlı sömürünün yeni bir çehresi daha kendini göstermeye başladı. Bu da, emeklerini, sağlıklarını, onurlarını satarak dişlerinden-tırnaklarından artırdıkları üç-beş kuruşu biriktirebilen yabancı ülkelerdeki emekçilerin, küçük sermayelerini bir araya getirerek Türkiye'de yatırım yapabilmelerini sağlamak üzere onlara çeşitli kolaylıklar gösterilmesi aldatmacası idi. Evet, işçilerin tasarrufları ile kurulan şirketlerin dış kredi alabilmeleri için kolaylıklar gösteriliyor, işçi dövizleriyle getirilen makinalar için gümrük indirimleri uygulanıyordu. Ancak bu araçların tümü, amaçları için kullanılıyormuydu ? Nasıl kullanılıyordu bu makinalar? Kimlerin eline geçiyordu ? Bütün bu soruların cevabı, Ankara Valiliği İl İmar Müdürlüğü'nün, bir fabrikanın işletme ruhsatı istemesi üzerine giriştiği inceleme sonunda su yüzüne çıkıyordu.

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLERİN TASARRUFLARIYLA KURULAN FABRİKA İÇİN SAĞLANAN ÖZEL DIŞ KREDİLER, "HAS HOLDİNG'E BAĞLI BİR ŞİRKET TARAFINDAN KULLANILDI... YOLSUZLUK, MALİYE BAKANLIĞI HESAP UZMANLARINCA SAPTANDI.

BAKANLAR KURULU KARARI NE DİYOR

Melen Hükümetinin iktidarda olduğu bir dönemde, 22 Şubat 1973 tarihli Resmi Gazete'de Bakanlar Kurulu'nun bir kararı yayınlanıyordu. 7/5844 sayılı Kararnamede, Niğde Meyva Suyu ve Gıda Sanayii Anonim Şirketinin yatırımı için 3 milyon 769 bin 219 Batı Alman Markı tutarındaki dış krediye 6224 sayılı yasa hükmünün uygulanmasına, Bakanlar Kurulu'nun 14 Şubat 1973'de karar verdiği bildirilmekteydi. Niğde'de kurulmakta olan ve yıllık kapasitesi 27 bin 270 ton olarak belirlenen fabrikanın makina ve teçhizat gereksinimi 4 milyon 434 bin 375 DM tutarındaydı. Ve Kararnamede bir de "Özel Şart" vardı. "Kredi konusu makina ve teçhizat projede belirtilen amaç dışı kullanılmayacak." deniyordu bu şartta.

Fabrika kuruldu ve makinalar geldi. Ancak, bunların bir kısmı, şişeleme işlemi görenler, Niğde'ye uğramadan, doğrudan, Ankara'ya gelmişti.

ANSAN KURULUYOR...

Niğde'de, 1973 yılı başlarında kısa adı NİMSA olan "Niğde Meyva Suyu ve Gıda Sanayii Anonim Şirketi" kurulurken, aynı yılın Eylül ayında Ankara'da bir başka şirketin kuruluş çalışmaları tamamlanıyordu. 4 Eylül 1973'de tescil edilen "Ankara Gıda Meşrubat ve Meyva Suları Sanayii ve Ticaret Anonim Şirketi", 7 Eylül 1973 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanan kuruluş haberlerinde, toplam 10 milyon lira sermayesi bulunduğunu bildiriyordu. Şirkete ait biner liralık 10 bin hisse senedinin, kuruluş sırasındaki dağılımı şöyleydi.

Kısa adı ANSAN olan şirketin yönetim kurulunda Has Holding'i Kemal Hasoğlu, İstanbul Bankası'nı Erol Toksöz, NİMSA'nı Nail Arıkdal, İstanbul Ticaret ve Finansman AŞ'ni Beysan Keyder, İMSA'yı da Oğuz Sipahioğlu temsil ediyorlardı. 12 Mart döneminde "anarşistler"in aralarından iki kişiyi bir süre rehine aldığı ünlü Hasoğlu ailesi, yalnız Has Holding'e adını vermekle kalmıyordu. ANSAN'ın ortaklarının tümünde, Has'ların da hisseleri vardı.

İstanbul Bankası	6 milyon TL
Has Holding	1 milyon 750 bin TL
İstanbul Meşrubat Sanayi AŞ	1 milyon TL
İstanbul Finansman ve Ticaret AŞ	250 binTL
NİMSA	1 milyon TL

FABRİKA KURULUYOR...

Ve ANSAN, Başkent yakınlarında kendine bir yer beğenerek, fabrikasını burada kurmak için gerekli girişimlere başladı.

Esenboğa asfaltı 18. kilometrede, Karaköy yolu kavşağında kurulan fabrikanın üretime geçmesi ile, yani şirketin kuruluşundan yaklaşık üç yıl sonra, o zamana kadar pürüzsüz dönen çark teklemeye başladı. Bu teklemenin sorumlusu da, namuslu ve dikkatli bir devlet memurunun işinde gösterdiği aşırı titizlikti.

Ankara belediyesi bölge sınırları içinde bulunan fabrikaya işletme ruhsatı almak için, fabrika Müdürü Kaya Örencik, 1 Mayıs 1976'da deneme üretimine geçtiğini, bir yıllık sürenin tamamlanmasından sonra esas üretime başladıklarını bildiriyordu, GİMA Ankara Mağazası eski Müdürü.

Arazi Çubuk Belediyesi sınırları dışında olduğu için durum Ankara İl İmar Müdürlüğüne aksetti. Müdürlük, 5 Mayıs 1976'da yerinde yaptığı inceleme sonunda, "tesis için hiçbir resmi kuruluştan kullanma izni alınmadan işletmeye açıldığı" saptıyordu. Bundan sonra Ankara Valiliği İl İmar Müdürlüğü ile ANSAN arasında yazışmalar başladı. Ankara Belediyesi İmar Müdürlüğü, 6 Eylül 1976 tarihinde, kendisinden bilgi soran İl İmar Müdürlüğüne, ANSAN'la ilgili herhangi bir tasdikli projenin kendilerinde bulunmadığını bildirirken, ANSAN Yönetim Kurulu Başkanı ve İstanbul Bankası Ankara Bölge Müdürü Naci Nacar da 21 Eylül 1976 tarihli yazısıyla, tesisin, Altındağ Tapu Sicil Muhafızlığınca,"Coca Cola Fabrikası ve müştemilatı" olarak tapuya kaydedildiğini bildiriyor, 190 işçinin çalıştığı tesise kullanma izni istiyordu.

MAKİNALAR NE OLDU?

Tesisin üzerinde kurulduğu arazinin ne durumda olduğu sorunu ile uğraşırken, İl İmar Müdürlüğü, şirketin bir başka yolsuzluğunu daha ortaya çıkarıyordu. 24 Haziran'da, ANSAN'dan, Bakanlar Kurulu kararının değişip değişmediği soruldu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından alınan Yatırım Teşvik Belgesi İstendi. İl İmar Müdürlüğünün yazısında, belgenin, 8 Temmuz, 1976 günü saat 17.30'a kadar Valiliğe getirilmesi de isteniyordu. ANSAN yetkilileri bu yazıya, yukarıda değindiğimiz, 21 Eylül 1976 tarihli yazıyla cevap veriyorlar, ancak teşvik belgesinden, tek satırla olsun söz etmiyorlardı.

Doyurucu bilgiyi alamayan İl İmar Müdürlüğü, 14 Temmuz 1976 tarihli ve 1950 sayılı bir yazı ile durumu Sanayi ve Teknoloji, Maliye, Ticaret Bakanlıkları ile Ankara Valiliği Mali Polis şube Müdürlüğüne bildiriyor durumun aydınlatılması için gerekli çalışmaların yapılmasını istiyordu.

İl İmar Müdürlüğünün yazısına Ticaret Bakanlığı Dışticaret Genel Sekreterliği Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü Sabahattin Beyaz tarafından verilen yanıt, yabancı ülkelerde çalışanların alın terlerinin döviz olarak, makine olarak, çil çil liralar olarak nerelere aktığının onaylı, imzalı resmi bir kanıtıydı. Aynen şöyle idi Ticaret Bakanlığı Teşvik ve Uygulama Müdürlüğünün yazısı:

"Niğde Meyva Suyu ve Gıda Sanayii AŞ'n[...] Niğde'deki tesislerinde kullanmak üzere, Bakan[...] Kurulunun 14.2.1973 gün ve 7/5844 sayılı karar[...] istinaden sağlanan özel dış krediler ile ithal ettiği [...] kısım makina ve teçhizatın Niğde yerine An[...] Esenboğa asfaltının 18.km.sinde Ankara Gıda Me[...] rubat ve Meyva Suları Ticaret ve Sanayi AŞ'ne ait [...] sislere monte edildiği konusundaki yazınız incelenmiş[...] tir.

Niğde Meyva Suyu ve Gıda Sanayii AŞ' hesapl[...] rının, Maliye Bakanlığı hesap uzmanlarınca incelenme[...] sırasında durum ortaya çıkarılmış ve adı geçen Baka[...] lık tarafından Bakanlığımıza bildirilmiştir.

Bakanlığımızca da konunun Niğde Meyva Sul[...] AŞ'ni ilgilendiren kısmı üzerinde durulmakta olup, t[...] tiş neticesinde gerekli kanuni işlemlere tevessül edi[...] cektir."

Evet, Niğde'de kurulacak fabrika için getirilen[...] Bakanlar Kurulu kararında da, "projede belirtilen am[...] dışında kullanılmayacağı" hükme bağlanan makine[...] teçhizatın bir kısmı, Has'ların sihirli değneği ve "ü[...] bir ticari zekanın çabaları" sonucu Ankara'daki bir baş[...] ka fabrikaya monte edilivermişti.

BAKANLAR KURULU KARARI[...] İÇİN GETİRİLEN MAKİNA[...] ANKARA'DAKİ CO[...]

NİMSA GÜÇ DURUMDA

Nasıl olup da kendisi için getirttiği makinaları [...] başka şirkete sırf ortağı olduğu için verdiğini bilem[...] yiz ama, işçi dövizleriyle kurulan NİMSA: bundan ö[...] rü çok güç duruma düşmüştü. Şirketin 28 Mart 197[...] günü yapılan Genel Kurulunda konu enine boyuna t[...] tışılmış, 1975 yılı zararının 1 milyon 245 bin 689 li[...] 69 kuruş olması, eldeki stoklar arasında 1974 yılı ürü[...] lerinin de bulunması büyük eleştirilere yol açmıştı. Ge[...] nel Kurulda konuşan ortaklar, elma suyu üretmek üze[...] kurulan bir fabrikanın açılışının ikinci yılında elma [...]

g)Has Holding ile Şirket[...]
Protokolu Has Holding'i temsilen [...]
T. hsin Kitapçı ve Kemal A[...]
muzda geniş izahat vereceklerdir[...]
b) Şirketimizin iki adet [...]
[...]sa adına kullanılmakta olup b[...]
3.615.772.13 lira alınmıştır bu [...]
kullanılmaktadır. Makinalar [...]
İkinci makinalar [...]
Ansan fabrikasındadır. Bu ma[...]
ve yine Nimsanın malıdır.
1-Has Holding ve Niğde [...]
da mevcut değildir.
2-Niğde ismi altında ge[...]
bula verilmiştir.

N DÖVİZLERİ ETİRİLEN AKİNALAR E OLUYOR ?

lemekten nasıl olup da vazgeçtiğini sorarak, Niğde'nin, kayısı ve vişne değil, elma ürettiğini hatırlatıyorlardı. Genel Kurul tutanaklarına göre, İ.Hakkı Altan adlı ortak, "Has Holding firması tarafından şişelenmesi gereken mamullerin gereğince şişelenmediğini" söylerken, söz alan Muzaffer Uyanık adlı kişi de, Yönetim Kurulundan, şu sorulara yanıt vermesini istiyordu:

"1 • Has Holding ve Niğde NİMSA arasındaki mamullerin şişelenmesi hususunda bir anlaşma mevcut değil mi?

2 • Niğde ismi altında getirilen şişeleme makinaları Ankara ve İstanbul'a verilmiş midir?"

Eleştirileri cevaplandırmak üzere söz alan Yönetim kurulu Başkanı konuşmasında Has Holding ve ANSAN ile ilgili olarak şunları söylüyordu:

"Has Holding ile şirketimiz arasında bir protokol yapılmıştır. Protokolü Has Holdingi temsilen rahmetli Kemal Has, NİMSA'yı temsilen de Tahsin Kitapçı ve Kemal Akman imzalamışlardır.

Şirketimizde iki adet şişeleme tesisi vardır. Birisi Adana'da NİMSA adına kullanılmakta olup buna karşılık teminat olarak şirketimize 3 milyon 615 bin 772 lira 13 kuruş alınmıştır. Bu para faizsizdir ve bizim tarafımızdan kullanılmaktadır. Makinalar satılmamış olup NİMSA'nın malıdır.

NİĞDE'DE KURULAN FABRİKA S LARIN ORTAĞI OLDUĞU ABRİKASINA GİTTİ

İkinci makinalar, yüzde 25 hissesine sahip olduğumuz Ankara'da kurulu ANSAN fabrikasındadır. Bu makinalar vergi muafiyetine tabi (olmayan) makinalardır ve yine NİMSA'nın malıdır."

Protokolü imzalayan Tahsin Kitapçı ise, şunları söylüyordu: Yapıldığı takdirde zarar etme konusu ortadan kalkar. Ancak, biz ANSAN'ın, dolayısıyla Has Holding'in ağır çalıştığına, bizim mamullerimize gerekli ilginin gösterilmediğine inanıyoruz. Bu ay içinde yapılan ANSAN Genel Kurul toplantısında, yüzde 25 hissesine sahip olduğumuz bir şirkette bir temsilcimizin olmaması, bir murakıbımızın bulunmaması çok acıdır ve buna neden sebebiyet verildiğine bir mana verilememiştir."

ında bir protokol yapılmıştır.
Kemal Has, Nimsayı temsilende
ardır, bu hususda kendileri huzuru-
protokolun tamamı okunmuştur.

e tesisi vardır. Birisi Adanada
lık teminat olarak şirketimize
zsizdir ve bizim tarafımızdan
up Nimsanın malıdır.

sahip olduğumuz Ankarada kurulu
muafiyetine tabi makinalardır
olmayan

mulleri şişeleme hususunda bir anla

şişeleme makinaları Ankara ve İstan

T. C.
TİCARET BAKANLIĞI
Dıştcaret Genel Sekreterliği
TEŞVİK VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Dosya No. : 24.4.31 18/4

Ankara, / / 197
27 Temmuz 1976

Konu : Niğde'de kurulması kararlaştırılan tesis Hk.

Ankara Valiliğine
(İl İmâr Müdürlüğüne)

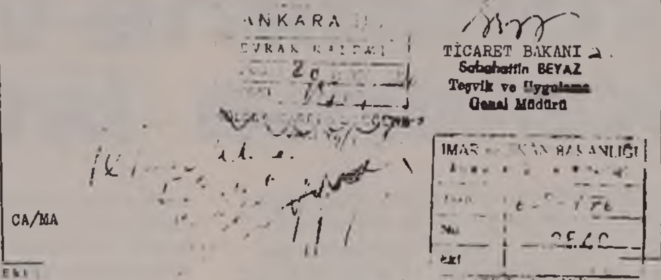
İLGİ : 14.7.1976 gün ve 060101. 7-8-1950/28333 sayılı yazınız.

Niğde Meyva Suyu ve Gıda Sânayi A.Ş. nin Niğde'deki tesislerinde kullanmak üzere, Bakanlar kurulunun 14.2.1973 gün ve 7/5844 sayılı kararına istinaden sağlanan özel dış krediler ile ithal ettiği bir kısım makina ve teçhizatın Niğde yerine Ankara-Esenboğa Asfaltının 18. km. sinde Ankara Gıda Meşrubat ve Meyva Suları Ticaret ve Sanayi A.Ş. nine ait tesislere monte edildiği konusundaki yazınız incelenmiştir.

Niğde Meyva suyu ve gıda sanayi A.Ş. hesaplarının, Maliye Bakanlığı hesap uzmanlarınca incelenmesi sırasında durum ortaya çıkarılmış ve adı geçen Bakanlık tarafından Bakanlığımıza da bildirilmiştir.

Bakanlığımızca/da konunun Niğde Meyva suları A.Ş.ni ilgilendiren kısmı üzerinde durulmakta olup, teftiş neticesinde gerekli Kanuni işlemlere tevessül edilecektir.

Bilgilerinizi rica ederim.

CA/MA

Not: Karşılıklarda yazışmanın günü ve dosya numarasının ile çıkış sayısının bildirilmesi gereklidir.

Ticaret Bakanlığının Ankara Valiliğine yazdığı ve yolsuzluk hakkında teftişe gerek görüldüğünü bildiren yazısı

HİSSE ARTTI, DENETİM KALKTI

VE raporun sermaye durumuyla ilgili kısmında şu sözler yer alıyordu:

"Niğde Meyva Suları Anonim Şirketi birinci apel borcu olarak 625 bin TL ödemiş, şirketimiz adına getirilen makinalar için yapılan masrafların sermaye borcuna mahsup edilmesi hususunda anlaşmaya varılmıştır."

Yani, NİMSA'nın sıradan ortakları halâ makinaların kendilerine ait olduğunu söyleye dursunlar, daha bir yıl öncesinden ANSAN, sözkonusu makinalardan, ".. şirketimiz adına getirilen" diye söz edebiliyordu.

Makinalarla ilgili Genel Bilgiler başlığı altında çalışma raporunda devamla şöyle deniliyordu:

".. Fabrikamıza ait makinalar, İMSA AŞ'nin sağladığı imkandan faydalanmak suretiyle, Niğde Meyve Suları AŞ ile birlikte aynı fabrikaya sipariş yapılmış ve müşterek bir program dahilinde peyder pey yurda getirilmiştir.

Birinci etapta şişe yıkama, sıcak su hazırlama ve şişeleme makinaları gümrükten çekilerek bunlara ait gümrük vergilerinin ertelenmesi sağlanmıştır. Bunun için gerekli teminat mektupları İstanbul Bankasından sağlanmıştır. Bu iş için ceman 3 milyon 854 bin 92 liralık teminat mektubu gerekmiştir. Bir kısım makinanın gümrük vergilerinin 2 yıl ertelenmesi için yapılan müracaattan müspet netice alınmamış ve muvakkat verilen 1 milyon 110 bin 250 liralık teminat mekubu geri alınarak, iki taksit tutarı olan 462 bin 590 lira gümrük veznesine yatırılmış, bir yıl ertelenen bakiye miktarı için de 531 bin liralık teminat mektubu verilmiştir..."

Evet, NİMSA'nın, kurulduğunda yüzde 10 olan ANSAN içindeki hissesi iki yıl içinde yüzde 25'e çıkmış ancak şirketteki denetimi tümüyle sona ermiş bulunuyordu. NİMSA ortakları feryada başlamadan daha bir yıl önce, ANSAN ve tabii Has Holding durumunu sağlama almıştı.

ANSAN'ın 24 Mart 1976 tarihli Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunun sermaye durumu ile ilgili kısmı, şirketin kurulduğu 1973 yılından beri meydana gelen gelişmeleri özet olarak sergiliyordu. Ortakların hisselerinin dağılımı şöyleydi:

İstanbul Bankası	6 milyon TL
Has Holding	1 milyon TL
İstanbul Meşrubat Sanayii(İMSA) AŞ	50 bin TL
İstanbul Finansman ve Ticaret AŞ	50 bin TL
NİMSA	2 milyon 500 bin TL

İTHALATÇI BELGESİ İSTENİYOR

Birbirinin içine girmiş ticari ilişkilerin, ortaklıkların, hisse senedi, teminat mektubu alış-verişlerinin ördüğü karmaşık ağın yakaladığı balığın büyüklüğü konusunda açık bir rakam vermek şimdilik olanaksız görünüyor. Ancak, kârın pek tatlı olduğu, ANSAN'ın, ithalatçı belgesi almak için, 10 Aralık 1976 tarihinde Ankara Ticaret Odası'na başvurması ve iflas, konkordato, vs. gibi bir durumu olmadığının belgelenmesini istemesiyle anlaşılmakta.

Maliye ve Ticaret Bakanlıklarının NİMSA'nın hesapları üzerinde sürdürdüğü incelemelerin vereceği sonuç olumsuz olursa, bundan zarar görecek olanlar, şirketin "gerçek" ortakları emekçiler olacak.

Tam bir enflasyonun hüküm sürdüğü meşrubat sanayiine giderek para kazanmayı hayalleyen emekçilerin, yurt dışında sattıkları emeklerinin karşılığını bu kez de yurt içinde para babalarına kaptırmaları ile sonuçlanırsa soruşturma, buna şaşmamak gerek.

Zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapmak üzere kurulmuş bir düzenin çarkları arasında "küçük bir Zengin" olma hayalleri de ufalanıp gidecek böylece. Yılda yalnız iki ay çalışabilen bir fabrikanın ülke ekonomisine katkısının ne olacağı sorusu da, o fabrikanın kurulmasına emekleriyle, küçük tasarruflarıyla katkıda bulunanların dramlarının yanında unutulacak. Ve meyva suyu üreterek, boyalı gazoz üreterek, üstelik yalnızca yurt içi tüketimde kullanılması için üreterek Türkiye kalkınacak...Hür teşebbüscülerin tatlı kârları için yurt dışında emeklerini, umutlarını, onurlarını satanların alın terlerinin bir kez de vatanlarında sömürülmeleri ile kalkınacak...

POLONYA...

gerilimin temelinde kitlelerin yönetime ve politikaya katılma istemi yatıyor

Geçtiğimiz Haziran ve Temmuz aylarında vuku bulan halk gösterileri ve işçilerin protesto hareketleri ile Polonya'da büyüyen ve giderek önem kazanan gerginlik, kısa bir dönem içerisinde çözülebileceğe benzemiyor. Bir kaç gün önce POUP (Polonya Birleşik İşçi Partisi) toplantısındaki tartışmalarda uzun dönemde, önemli ekonomik sorunların çözümlenmesi ve bunu izleyerek ülkedeki aktüel sosyo-politik karşıtlıkların giderilmesi sorunları ele alındı. Özellikle son konuda POUP Merkez Komitesi çok net ve katı davrandı: Üretim konusundaki tartışma ve incelemeler devam edecek, Merkez Komisyonunca oluşturulan 5 komisyon bu tartışma ve incelemeler sonucu ortaya çıkacak öneriler üzerinde değerlendirmelerine ve çalışmalarına daha yoğun bir biçimde devam edecekler. Haziran- Temmuz protestoları sırasında tutuklanan işçilerin haklarını savunmak üzere işçiler, öğrenciler ve aydınlar tarafından oluşturulan "Tutuklu İşçileri Savunma Komisyonu"nun protestoları ile ortaya konan önemli ve acil sorunlara Merkez Komitesi tarafından hemen hiç değinilmedi. POUP Sekreteri Gierek yaptığı konuşmada bu komisyondan; "Belli bir formasyondaki kişilerin oluşturduğu bir grup, diyebiliriz ki 'kayıp' ve 'düşman' " diye söz etti.

Eğer Gierek'in bu sözlerini ve mahkemeler sonunda Haziran-Temmuz gösterilerine katılan işçilere verilen cezaları, iş yerlerinde işçilere bu olayla ilgili olarak başlatılan baskıların giderek yaygınlık kazanmasını ve bunun yurt çapında duyulması sonucu doğan geniş tatminsizliği "Tutuklu İşçileri Savunma Komisyonu" nu oluşturan kişilerin polüler ve değerli aydınlar oluşu ile birleştirirsek, Polonya'da politik güç ile kitle ve aydınlar arasında giderek zorlaşan ve sertleşen çelişkileri anlamak güç değil.

Fakat şimdilik ne bu komisyonun doğmasında neden. olan cezalandırma probleminin tartışmasının yapılabileceği ve ne de artık işçilerin, öğrencilerin ve aydınların da üzerinde birleştikleri en can alıcı problemin, yani sosyalizmin yapısı ile ülkenin demokratik organizasyonu arasındaki ilişkinin düzenlenmesi konusunun ele alınabileceği bir ortam gözüküyor. Şaşırtıcı gibi gözükebilir fakat pek değil, Ülkenin aktüel ekonomik durumunu değerlendirme konusunda birlik var. Gelecek yılların ekonomik planlaması konusunda da aşılamayacak karşıtlıkta öneriler ortaya çıkmıyor. Katlanılması gereken fedakarlıkların herkes bilincinde ve kimse prensip olarak bunu reddetmiyor.

Farklı düşünceler, yeni kalkınma planının uygulama biçimi üzerine ve bazı uygulama metotlarının kökten değişmemesi halinde kalkınma programının uygulanabilirliği konusunda.

Geçtiğimiz günlerde Merkez Komitesi tarafından son yılların ekonomi politikasının bazı beklentileri üzerine yapılan analizler sert, katı oldu. Dört yıl önce Baltiko'da cereyan eden trajik olaylar sonucu Gomulka yönetimindeki idare kadrosu değişmiş ve bu değişimle birlikte politikada bir dönemeç oluşturulmak istenmişti. Merkez Komitesi tarafından bu son dört yıl eleştirilirken Baltiko'daki bu trajik olaydan sonra, gerçek bir dönemeç oluşturmanın düşünülemez olduğu sonucuna varıldı. Katı özeleştiriler, içlerindeki belli bir dozda "artık görüldü" "artık duyuldu" "geçti bitti" yüzünden güçsizleşiyordu.

Komitenin bu toplantısında ayrıca yatırımlar konusundaki yanlış seçimlerin yeterince düzeltilemediği de ortaya kondu. (Tarım karşısında endüstrileşmeye önem vermek; endüstri sektörü içerisinde ağır sanayii güçlendirmeye çalışmak).

Bunu kanıtlamak için bir kaç rakam vermek yetecek: 1971-1976 arasında yatırımlar yılda % 20 arttı. ve her % 1 lik milli gelir artışı % 2 lik bir yatırım artışı ile karşılandı. Milli gelirin yatırıma ayrılan bölümü son yıllarda % 27 den % 29 a yükseldi. Sabit sermaye (Ekonomist Szwarc'ın incelemesine göre) ortalama % 34 artış gösterdi. Endüstri sektöründeki sabit kapital artışı ise % 60. Gelecek 5 yıl için, yatırımlarda milli gelire oranla bir azalma hesaplandı; her % 1 lik milli gelir artışı için eşit bir yatırım artışı önerildi.

Açıkça söylemek gerekirse, (Szwarc'ın da yazdığı gibi) "Yatırım yüzdelerinin düşürülmesi; kendilerini yatırımlarda duyuran dış ve iç şartların gerçekçi bir biçimde değerlendirilmesinden, halktaki gerilimi azaltmak gereksinmesinden ve milli gelirin önemli bir kesimini halkın artan gereksinmelerine ayırmak gerekliliğinden ileri geliyor." Aynı şekilde, ortaya çıktı ki sadece ufak ilerlemelerin olması, hazırda bulunan ve artık önüne geçilemez biçimde eskiyen ve hiç bir üretim artışı kaydetmeyen işletmeleri modernleştirme planlarını uygulamak yerine, yeni fabrikalar kurmak ve teknolojik seviyeye fazla önem vermemek yüzünden oldu. (Polonya'da yatırım harcamalarının sadece % 20 si modernleştirme çabalarına harcanıyor, oysa gelişmiş endüstri ülkelerinde bu oran % 65 ile % 70 e dek ulaşıyor.)

Bütün bunlar işgücü istihdamının önemli bir şekilde artmasına ve tüketim pazarında büyük bir baskının doğmasına yol açtı. Yanı sıra kırsal nüfusta fabrikalara doğru nisbi bir boşalma oluşturdu. Sonuçta çalışanların yaşantısında nisbi düzelmeler olduysa da, sosyal gerilim ve kamu oyunda beliren negatif düşünceler bu düzelme ile giderilemedi. Tarımsal yılın kötü gidişi, tüm ülkede genel durumu daha zor hale getirdi ve tüm bunlar işçiler arasında sürekli inip çıkan fiatlara karşı protestolar biçiminde ortaya çıkan kızgınlıkları körükledi. Üstelik bu sonuçlara varılacağı çok önceden işçi toplantılarında, ekonomister arasındaki tartışmalarda, çeşitli sendikal sektörlerin toplantılarında belirtilmiş ve hükümet uyarılmıştı. Ancak bütün bunlar fazla birşey değiştirmeye muvaffak olamadılar.

Tarım üzerine yapılacak değerlendirme şüphesiz ki daha güç ve karışık. Geçen yıl Polonya tarımı kötü hava şartlarının etkisi altında kalmıştı. Ancak bu kötü şartlardan bunca zarar görmesinin nedeni, çok zayıf bir durumda olmasıydı ve bu durum dayanılmaz hale geldi artık. 1971 de küçük aile işletmelerinin (ki halen % 80 in üzerinde yaygınlar) büyük üretim rezervleri olduğu söyleniyordu. Ancak hiçbir politikacı herhangibir biçimde bir kollektifleştirme önerisinde bulunmuyor, düşünmüyordu. Aslında kollektifleştirme çabalarına kalkışmayı engelleyen çekingenlik gerçekten haklı nedenlere dayanıyordu.(Kollektifleşmeye karşı olan Polonya köylüsü arasında yeni bir isyana yol açabilirdi) Ancak öte yandan, aktüel şartlar küçük aile işletmelerinin şehrin gıda talebini karşılayamadığını da gösterdi. Ücretlerin yükselmesi; daha fazla ete, süte, yumurtaya, tereyağına talep doğurdu. Fakat kırsal kesim bu talebi karşılayabilecek seviyede değildi.

Hükümet tarıma yardım için çok pahalıya malolacak, tehlikeli girişimlerde bulundu; köylülerin yarına et ve süt fiatlarını artırdı ve bunun yükünü olduğu gibi devletin omuzlarına yükledi. Sadece geçen Haziranda bir dizi yeni öneri denendi; hayvansal besinler ve tahıl için devletin ödediği ücret 38 milyon Zloty artırılırken, tarım için gerekli bir kaç ana maddenin de ücreti yükseltildi. Bu önlemler köylünün üretim rezervlerinin daha iyi yönlendirilmesini sağlamak amacı ile yapılmıştı.

Bunların dışında yapılan başka hesaplar da var; örneğin 1974'de yürürlüğe giren "köylülerin emekliye ayrılması" meselesi. Bu uygulamaya göre, köylüler emekliye ayrılarak üretimden çekilirlerken, işledikleri toprakları devlete geri veriyorlar. Bu güne dek bu yoldan devlete geri verilen toprak miktarı 214000 hektarı buluyor ve tahmin edildiğine göre gelecek yıllarda bu rakkam 1,5-2 milyon hektarı bulacak. Böylece , emekliye ayrılan köylülerin topraklarını birleştirerek doğal yoldan bir kollektifleştirmeye gidilmek isteniyor. Ancak Polonya tarımının gereksinme duyduğu yüksek prodüktiviteye ulaşabilmek için bu "doğal" çözümü beklemek olanaksız.Sovyet'lerin yardımına rağmen Polonya, tarım gereksinmelerini çok pahalı ithalatlarla karşılamak zorunda kaldı. Üstelik kırsal kesim üretim grafiğinde herhangi bir sıçrama yapmaksızın yaşlanmakta. Zyçie Gospodarcze'nin yazdığına göre: " her üç köylüden bir tanesinin yaşı 60'ın üzerinde ve gençler hızla fabrikalara göçmeye devam ediyorlar."

Resmi makamların bir yandan özel mülkiyetin kaldırılmaması yolundaki düşünceleri, öte yandan üretimi rasyonalize etme çabalarının yarattığı ikilem, bir güvensizliğin doğmasına yol açtığı gibi, üretim problemlerini de çözemedi. Doğal olarak kollektifleştirme tartışmalarını eski biçimleri ile yeniden sahneye getirmenin anlamı yok; Gomulka olayı 1956'da da ele alıp o gün için öneriler öne sürmüştü. Bu önerilerin tekrarlanmasının bir gereği yok artık. Tüm ekonomik ve mali politika manevralarına rağmen küçük mülkiyetlerin üretim kapasiteleri iyi mobilize edilemezdi.

Artık açık bir gerçek ki, kırsal kesimin geri kalmışlığı salt ekonomik alanda değil, fakat aynı zamanda sosyal, politik ve kültürel alanda. Ve eğer hükümet ve parti katolik kitleyi hesaba katmaz, bu gün tüm

sosyal sektörlerde "marjinal" durumda bulunan bu kitleye, sosyal, kültürel, ve politik organizasyonlarda yeterli katılma payı ayırmazsa; bunun sonuçlarını çok pahalıya ödeyecek. (Polonya köylüsünün hemen tamamı katolik)

Kırsal kesimin tepkilerinden (fakat artık bu tepkiler 1971'deki durumdan farklı olarak salt kırsal kesimden gelmiyor) iyice açığa çıktı ki, her geri kalma problemi, her haksızlık, cevabını kuvvetle; zor'la arıyor ve çoğu kez bu durum, sosyal, kültürel ve politik organizasyonun yeterince düşünülmeden oluşturulması ile ortaya çıkayor. Politik güç(Merkezi olsun, bögesel olsun) bunları hesaba katmadığı ya da katı davrandığı sürece, sosyal güçler şiddet yolu ile, hatta kimi kez dramatik görünümler alan biçimlerde problemlerini ortaya koyuyorlar. Radon, Ursus ve diğer başka merkezlerde meydana gelen olaylar, birbirini izleyen şiddet ve baskılar ve üstelik protestoların giderek diğer sektörlere de yayılması bunun bir göstergesi oldu.

Haziran ayında Gierek'in fiat artışlarım yürürlüğe sokmamak kararı (bu arada Polonya kendi öz kaynaklarını hızla tüketmeye devam ediyor), belli bir biçimde hükümet etmeye ve özellikle politik güç ve halk kitlesi arasındaki belli bir ilişki biçimine karşı açık bir eleştiri niteliği taşıyordu. Nitekim bu karar halk kitleleri tarafından olumlu karşılandı ve bu sırada işçiler, öğrenciler ve aydınlar POUP Sekreterliğinin politikasını desteklediklerini gösterdiler. Ve bu hareketGierek için olumlu bir işaret oldu. Fakat gene de krizi çözmeye yetmedi. Güçlüklerin nedenleri, geçmişteki yenilgiler aranmaya ve gelecekte kitle organizasyonlarının politik ve sosyal yaşama maksimum katılım ve kontrollarını garantilemek üzere uygulanabilecek metotların değerlendirilmesine başlandığında ortaya çıktılar.

POUP Merkez Komitesinin toplantısı sonunda çalışmalarını artıran 5 komisyon, sorunu niteliksel açıdan özümlemekte yetersiz kaldı. Bu gün bu problem Polonya toplum yapısında sosyalizm ile demokrasi arasındaki ilişki üzerine tartışma açıyor.

İnkar edemeyiz ki politik güce yeni bir temel üzerinde güven uyandırmak konusunda istek var. Bir kaç önemli politik olay bunun örneği. 1975 sonunda POUP kongresi, yeni anayasa üzerine tartışmalar, ekonomik plan hazırlığı sırasındaki çalışma ve tartışmalar gösterdi ki; sosyal güçlerin büyük bir kısmı Polonya'nın sosyalist kalması prensibinde tamamen karalılar. Ve geçmişin çok zor, acı dönemlerinin de kanıtladığı gibi, fedakarlık etmeyi de reddetmiyorlar. Gerçi büyük gerilimler, sert eleştiriler, karşıtlıklar eksik olmadı ama, bunlar güncel durumun temel unsurları değil. Bu günün temel sorunu politik güce katılmak ve bu gücün kullanılmasında yeni yollar aramak yolunda çok olumlu bir istekten doğuyor. Gerilimler daha karışık ve derin gibi görünüyorlarsa; bunun nedeni temel istemin bir türlü karşılanmıyor olması. Bunun için bu gün tüm gerilimler Haziran gösterilerine katılan işçilerin cezalandırılmaları olayı etrafında toplanıyor. Fakat gerçekte tüm bu gerilimler çok daha önemli sorunların tartışılmasına bir çağrı niteliğinde. Birbirinden farklı orijinlere sahip gerilimler bugün birleşiyorlar: Devlet ve kilise arasındakı sürekli ve büyük karşıtlıklar, üniversite kapılarında kendilerine güç çözüm yolları arayan öğrenciler,(bugün üniversitelere giriş sınavını kazanan öğrencilerin 5/1 i yeterli yer olmadığından kapıdan geri dönüyorlar) kendilerini haksız yere eleştirilir bulan ve üstelik çok kısıtlanmış bir alanda çalışma ve araştırmalarını sürdürmek zorunda bırakılan aydınlar...

Politikaya katılma isteminden doğan bu sorunların ekonomik meselelerin çözümlenmesi ile son bulmaları güç. İdari mekanizmada köklü hareketlendirmeler olmadıkça, parti ve halk arasındaki ilişki yeniden ele alınmadıkça ve en önemlisi demokrasi ile sosyalizm arasındaki ileşki doğru bir biçimde kurulmadıkça bu bölünme ve huzursuzlukları ortadan kaldırmak çok güç....

Polonyalı İşçiler

angola

BAĞIMSIZLIKTAN BİR YIL SONRA

Savaşın bitiminden birkaç ay ve bağımsızlığın ilanından bir yılı biraz aşan bir süre sonra (bağımsızlığın ilanı, Kasım 1975), Angola Halk Cumhuriyetinin oluşturulmasında; ekonomik problemler en önemli sorunu oluşturmaya başladılar. Bu sorunlar arasında ilk planda gelen üretim sorunu.

"Üretimi düşüren nedenlerin başında, bir yıl kadar süren savaş geliyor. Diğer bir neden ise, eski koloni'de yaşayan Portekiz'lilerin ve onların idareleri sırasında üretimde önemli mevkilere gelen fakat yeni kadroların yetişmesi için en küçük bir çaba bile göstermemiş olan Angola'lıların ülkeyi terk etmiş olmaları. Ülkeyi terk eden bu insangücü arasında teknolojik kadronun tüm seviyelerinde elemanlar bulunuyor. Bu nedenle bugün Angola'da büyük bir kalifiye işgücü açığı var. Bu kayıp ve eksiklik büyük ölçüde sosyalist ülkelerin ve Afrika'nin ilerici ülkelerinin yardımları ile giderilmeye çalışılıyor.

Üretimin düşmesinde bir diğer neden de, işçilerin çalışma şartlarının değişmesi. Kolonyal faşizm döneminde üretim, "köle sisteminin" çalışma koşulları ile yüksek tutulmaktaydı.

25 Nisan 1975'ten sonra büyük bir özgürlüğe aniden kavuşan işçiler, kendilerini rahata bıraktılar. Aşırı bir baskıdan kurtulmak onları bir ölçüde disiplinsizliğe ve anarşizme götürdü. Ücretlerinin artırılması ve çalışma normlarının biran evvel getirilmesi yolundaki eğilimleri zaten bir çok gereksinme içerisinde bulunan ülkeyi zor durumlara sokuyor. Bu nedenlerle MPLA içerisinde goşist eğilimler eleştirildi ve disiplin istendi.

Ülke içersindeki büyük sorunlar, genç halk cumhuriyetini kendi içine kapamaya, izole olmaya itmedi. Özellikle savaş sırasında Angola'ya çok yardımcı olan Sovyet Rusya ve Küba ile dostlukların geliştirilmesine çalışıldı. Bu amaçla başkan Neto, bu ülkeleri ziyaret etti.

Afrika'da Portekiz kolonileri Milli Organizasyonunu oluşturan partilerle ilişkiler geliştirildi. nun, Gine-Bisao ve Yeşil Burun'a ziyareti; Mozambik Başkanvekili Marcelino dos Santos'un Ekim sonlarında Luanda'ya yaptığı ziyaret)...

Ekim ayından itibaren, Angola Halk Cumhuruyeti, ırkçı Afrika'nın son üç dayanak noktasına karşı (Rodezya, Namibya ve Güney Afrika) sınır çizgisini teşkil eden 5 ülkenin "Irkçı Afrika'ya karşı yaptığı periyodik toplantılara katılmaya başlayacak.(Mozambik, Tanzanya, Zambiya ve Botsvana ile birlikte) Bundan başka, Namibya Kurtuluş Hareketinin (Swapo) merkezi Dar-es Salam'dan, Luanda'ya taşındı. Güney Afrika Milli Kongresi de bundan böyle Angola'da toplanacak.

Cumhuriyetin ilanının (11 Kasım) yıldönümünden iki hafta önce, MPLA Merkez Komitesi, tüm üyelerinin hazır bulunduğu bir toplantı yaparak, son ayların bilançosunu çıkardı ve gelecekte uygulanacak programın ana hatlarını saptadı.

Neto, devlet başkanlığı görevinin yanısıra başbakanlık görevini de yükümlendi. İç İşleri ve Tanıtma Bakanlığı kaldırıldı ve bu bakanlıkların görevleri MPLA politik bürosuna devredildi. Merkez Komitesi tarafından toplantıda ele alınan çeşitli döküman ve kararlar toplandı ve bir çalışma planı haline getirildi.

"Ekonomiyi yeniden kurmak için ; savaş ve teknik kadroların ülkeyi terk etmeleri yüzünden felce uğrayan ekonomik sektörleri yeniden dinamize etmek", "şehir-kır arasında doğru değişim ilişkileri kurarak köylüyü, koloniel kapitalizmin dayandığı aşırı artı değerden ve dolayısı ile "süper sömürü" den kurtarmak", "Ekonominin halk sektörünü genişletmek ve kalıcı kılmak", "Ülkeyi terk eden Portekiz'lilerin mallarını devletleştirmek ve önemli ekonomik faaliyet ve organizasyonları ya devlet eli ile satın almak ya da doğrudan millileştirmek", "Özel sektörü merkez komitesi tarafından kontrol altına almak ve bu yolla bu sektörün iş hacmini, ücretlerini ve satış fiatlarını sürekli kontrol altında tutmak", bu programın temel çizgilerini oluşturmakta.

Yeni bir ekonomi ve yeni bir toplum oluşturma yolundaki bu çabalar içerisinde çözüm bekleyen en önemli sorunlar; beslenme, sağlık ve eğitim. Bu son sorun için Küba örneğinden yola çıkılarak köylerde bir "alfabe" kampanyası hazırlanmakta.Sağlık konusu ile çok sıkı bağlantı halinde olan bir sorun da konut sorunu; Luanda'daki gecekondu bölgelerini ortadan kaldırmak, bu yarım milyonluk gecekondu nüfusunu Portekizlilerden kalan evlere ve yapım halindeki halk evlerine yerleştirmek gerekiyor.

Çalışma programının önemli bir noktası, kültür politikası ile ilgili. Programda, yazılı ve sözlü bilginin geliştirilmesi, yayılması ve bunun yanısıra bir yıl kadar önce yayına başlayan TV'nin yurt çapında yayılması ve eğitim çalışmalarında yararlanılması öngörülüyor. Ülkede nüfusun % 9'unun okuma-yazma bilmemesinden ötürü, gazete ve dergi önemli ve yaygın değil. Basın organları ancak şehir nüfusunun belirli ve kısıtlı bir bölümü tarafından izlenebiliyor. Bundan ötürü Angola'nın eğitim sorununun çözülmesinde radyo ve TV'nin çok önemli yeri var. Bugün bölgesel ayrılıkların büyük olduğu ülkede, milli birliğin kurulması ve vatandaşlık bilincinin yaratılmasında da bu kitle haberleşme araçlarının önemli görevleri var.

MPLA Merkez Komitesi, 1977 sonları için bir kongre planladı. Bu kongrede, MPLA'nın geniş bir ilerici halk örgütü durumundan bir Marksist-Leninist Partiye dönüşmesi sorunu tartışılacak. Bu parti işçi-köylü dayanışması ile temellenecek, proleter sınıf partinin yönetim kadrosunu oluşturacak, bir halk demokrasisinin kurulması ve uzun planda sosyalizmin kurulmasını amaçlayacak....

Ortak pazar MC için sorun, CHP için seçim desteği oluyor...

CHP, HER KONUDA OLDUĞU GİBİ ORTAK PAZAR SORUNUNDA DA SANAYİ BURJUVAZİSİ İÇİN TEK TEMİNAT DURUMUNDA.

ORTAK PAZARA ÇOŞKUYLA (!) GİRDİK

13 Eylül 1963 tarihli bir İstanbul gazetesinde, "Ortak Pazar'a Girdik" manşetinin altında şu cümleler yer alıyordu:

"Sıra imzaya gelmişti. Saat 12.40 idi. Kırmızı kordelalı, lacivert kaplı anlaşma metni ve ekleri, birer birer bakanların önünden geçirilerek imza atıldı. Baba tavırlı Spaak, imzayı atmadan önce, söyle kalemini başka bir kağıt üzerinde denedi sonra imzayı attı. Onlar memnun.bizler memnun..."

İşte Türkiye basınınca kamuoyuna yukarıdaki gibi çoşkulu cümlelerle aktarılan bu imza töreni sonucunda Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) arasında resmen bir ortaklık kurulmuş oldu. Türkiye Cumhuriyeti arşivlerine kısaca Ankara Anlaşması (AA) adıyla anılan yeni bir anlaşma katıldı. Böyece Türkiye–AET ilişkilerinin A'A'da azami 11 yıl sürmesi öngörülen hazırlık dönemi başladı. Ama Türkiye, hazırlıklarını görülmemiş bir hızla tamamladı.(!) Daha hazırlık döneminin bitimine 5 yıl varken, AET'nin yetkili organlarına "geçiş dönemi" ne girmeye hazır olduğunu bildirdi. Geçiş dönemine biran önce girilmesi yolunda sermaye sınıfının temsilcileri ateşli demeçler veriyorlardı. Örneğin, İstanbul Sanayi Odasının bir bildirisinde şöyle deniyordu:

"Öteden beri topun ağzında bulunduğu ve mahvolup batacağı iddialarının yöneltildiği Türk sanayiinin, bizzat kötümserlerin karşısına dikilmesi ve akıllıca alınacak tedbirlerle Ortak Pazara geçişi tavsiye etmesi, sektörümüzü menfaatperestlikle itham edenlere karşı en açık meydan okumamızdır."

Yine İstanbul Sanayi Odası'nın dergisinde, hizmetini sermayenin emrine sunmuş olan bir bilim adamı (!), Prof. Vural Savaş, şunları yazıyordu:

"Sanayicilerimiz büyük bir memleketseverlik örneği verip, cesaretle bu denemeye atılmaya hazırlanır ve kendinde bu gücü görürken, dışardan gazel okuyanlar hüsrana uğrayacaklardı."

1970'de Ortak Pazarla Katma Protokol imzalanırken Türkiye'de sermaye birikimi en üst düzeyde olan Koç grubunun görüşlerini ise Rahmi Koç şöyle dile getiriyordu:

"Ortak Pazara geçiş dönemine gelince; bunun zannedildiği kadar sanayimiz için yıkıcı olmadığı kanaatini taşıdığımızı ifade etmek isterim. Esas itibariyle sanayi politikamız tedricen liberasyona girmek olmalıdır... Çiçeği serde yetiştirip dışarı alacağımıza, tohumun dışarıda yeşermesine çalışmalıyız."

Ege Bölgesi Sanayi Odası eski Başkanı Şinasi Ertan ise aynı dönemde şu ilginç lafları ediyordu:

"Aşırı sol ve sağ eğilimli çevrelerin AET'ye girişimizi bir felaket gibi göstermeleri, kararın akıllıca ve en çıkar yol olduğunun delilidir."

HİÇ UTANMA YOK MU BUNLARDA?

Türkiye AET'ye işte bu çoşku içinde ve sermayenin şakşaklarıyla girdi. Şimdi aradan yıllar geçti. Yıllarla beraber çok şey değişti. Ve en başta da Türkiye sermayesi değişti. Dün AET'ye girmeyi vatanseverlik sayanlar, bu gün bakın neler diyorlar:

"Elimizdeki Katma Protokol ciddi olarak sanayileşme ilkeleriyle çelişkilidir. Türkiye anlaşmalarda iltifat görmemekte, kalkınmışların sürekli mamul pazarı olarak değerlendirilmektedir. Türkiye çok az mamul ihraç etmekte, çoğunlukla mamul sayılan hammadde ya da tüketim malı satabilmektedir. Türkiye ortaklık dışı ülkelere tanınan bazı tavizlere erişememektedir." (Ertuğrul Soysal, İstanbul Sanayi Odası eski Başkam.)

"İmzaladığımız Ankara Anlaşması ve Katma Protokol ile Tamamlayıcı Protokol Hükümlerinin yeniden gözden geçirilmesinin ve ülkemizin çıkarının dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin yapılmasının büyük önemi haiz olduğunu bir kez daha tekrarlamak istiyoruz" (Şinasi Ertan)

"Maalesef Türkiye geçmişte konunun politik yönüne ağırlık vererek ekonomik ve teknik ayrıntıları ihmal etmiştir. Biz bugün bunun cezasını çekiyoruz. Ama eskiden kabullendiğimiz bu anlaşmaların bize cezasının çektirilmesi gibi bir davranış hiçbir şey kazandırmaz. Zira Türkiye bu anlaşmaları bugünkü haliyle yıllar boyu sürdüremez. Şu veya bu şekilde vaz geçer." (Gündüz Pamuk, Koç Holding Planlama Başkan Yardımcısı.)

"Sanayi dallarının bazıları yeni kurulmuş, bazıları ise önümüzdeki yıllarda kurulacak olan Türkiye'de Katma Protokolün gümrük birliğine ilişkin hükümlerini aynen uygulamaya olanak yoktur. Alt yapı yatırımları gereği kadar gelişmemiş ve temel girdi maliyetleri AET'ye oranla çok yüksek bulunan Türk Sanayiinin, gümrüklerini indirerek AET ile, Ortak Gümrük Tarifesi'ne uyum nedeniyle bütün sanayi ülkeleri ile rekabete girişebileceğini ve bu rekabetten yıkılmadan çıkacağını düşünmek olanaksızdır." (Prof. Vural Savaş.)

İşte özel sektörün bazı temsilcilerinin görüşlerinde son altı yıl içinde gözlenen gelişim böyle. Şimdi insanın herşeyi bir tarafa bırakıp; "hiç utanma yokmu sizde? " diye sorası geliyor. Ama sormak gereksiz. Çünkü yukarıya aldığımız beyanlarla bu çevreler bu sorunun cevabını kendiliğinden veriyorlar. Verdikleri cevap şu: "Evet, bizde hiç utanma yok."

12 MART'IN KAZANDIRDIKLARI

Türkiye Sanayicileri Ortak Pazar konusunda, örneklerini verdiğimiz çelişik duruma "utanmaz" oldukları için düşmediler. Bu çelişik durumun temelinde, Türkiye sanayiinde 12 Mart Döneminde gözlenen nicel gelişimin niteliğe dönüşmesi yatıyor.

Ekonomik içeriği incelendiği zaman 12 Mart döneminin Türkiye'nin sanayi burjuvazisi için çok şey ifade ettiğini görmek güç değil. Bu dönemde, gerileyen gerçek işçi ücretlerine karşılık artan kâr oranlarını, ellerinde biriken ve yatırıma dönüştürülecek sermayeyi artırdı. Aslında bu oluşumun başlangıcı 1969 yılına dek uzanmakta. Ancak 1970 devalüasyonunun ve ardından 12 Mart döneminin yarattığı ortam, burjuvazinin "sermaye birikimi" sağlaması için dönüm noktası oldu. "Sermaye birikimi " nde epey yol alındı.

Alınan yol ne? 1970 yılında Türkiye'de toplam sermayesi 1 milyar 136 milyon lira olan 533 sermaye şirketi kurulmuş, 210 sermaye şirketi ise 2 milyar 168 milyon lira tutarında sermaye artırımı yapmıştır. 1971 yılının kararsız ekonomik ortamında sermaye artırımı yapan şirketlerde önemli bir değişim olmazken yeni kurulanların sayısı ve sermaye miktarı azalmıştır. 1972 yılı ise, ilk kıpırdanmalara sahne olmuştur. 1973 ve 1974 yıllarında ise, öncekilerle kıyaslanmayacak düzeyde bir şirketleşme gözlenmiş, özellikle sermaye artırımları yoğunluk kazanmıştır. Bu oluşum devlet tarafından da fiilen desteklenmiş, Merkez Bankası kaynakları özel sektörün kullanımına açılmıştır.

İşte 12 Mart döneminin yarattığı bu "sermaye birikimi" Türkiye'de sanayinin boyutlarını ister istemez değiştirdi. Ölçeği büyüttü. Artık Türkiye' nin sanayi burjuvazisi, dışarıdan asgari gümrükle getirdiği ve burada monte ettiği mamulünü satacak yeni pazarlar arama çabasına girdi. Türk sanayicileri' nin şimdilerde AET ile ilişkilerden yakınmasının temelinde, bu ilişkilerin yeni pazarlar yaratmada etkisiz kalması yatıyor. Ancak bütün feryatlara rağmen sanayi burjuvazisi de yalnız Katma Protokol'ün bazı hükümlerinin değiştirilmesini istemekte, bunun ötesinde AET'den çıkma gibi bir tavrı asla benimsememekte.

SANAYİ BURJUVAZİSİNE CHP TEMİNAT VERİYOR

CHP'nin AET ile ilişkiler konusundaki tutumu tamıtamına sanayi burjuvazisinin tutumuna uygun. CHP'nin bu konudaki görüşleri en detaylı biçimde 1973 seçim bildirgesinde yer alıyor. Yeni CHP programında özet olarak değinilen bu bildirgedeki AET ile ilişkiler konusundaki görüşler şöyle:

"Türkiye, Batı Avrupa'daki bütünleşme hareketinde yerini almalıdır. Yeni uluslararası gelişmeler ve büyük devletler arasındaki yeni yaklaşmalar karşısında, Türkiye'nin geleceği ve güvenliği, simdi eskisinden daha büyük ölçüde, Batı Avrupa ile sıkı işbirliğine ve dayanışmasına bağlıdır. Ancak, Avrupa Ekonomik Topluluğunun bütünleşme hareketi içinde, Türkiye'nin topluluğa yük olması da, Topluluğun Türkiye'ye yük olması da çok sakıncalıdır. Oysa şimdiye kadar oluşan durum, bu bakımdan kaygı vericidir. Bu durum değişmezse, Avrupa Ekonomik Topluluğu Türkiye'nin taşıyamıyacağı bir yük olacaktır... Avrupa Ekonomik Topluluğu Türkiye ile bütünleşme yolunda adımlar atılırken Türkiye'nin elde ettiği tavizler, genellikle üyelik sözkonusu olmaksızın Toplulukla ilişki kuran başka bazı ülkelerin elde ettiği tavizlerden bile çok gerilerdedir. Özellikle tarımsal ürünlerin ihracı bakımından, bunun gözden saklanamayacak kadar açık örnekleri vardır. Sanayi mamulleri ihracı bakımından Türkiye'nin elde ettiği tavizler de tatmin edici olmaktan uzaktır. Çünkü Türkiye'nin asıl ihraç edebileceği bazı sanayi mamulleri, bu tavizlerin geniş ölçüde dışında bırakılmıştır."

Görüldüğü gibi bu görüşlerin altına imzasını atmayacak Sanayi Odası başkanı bulmak bir hayli güç. Ve işin en önemli tarafı, CHP, Sosyalist Enternasyonale girmesiyle de somutlaştığı üzere, AET ülkelerindeki mevcut iktidarlarla sıkı bağlar kurmuş durumda. Bu ilişkiler içindeki CHP'nin, Türkiye AET ilişkileri konusunda vaadettiği ve sanayi burjuvazisinin de talepleri doğrultusunda olan değişiklikleri yapması hiçte olanaksız değil. Bu nedenle CHP, her konuda olduğu gibi, bu konudada özellikle sanayi burjuvazisi için tek alternatif durumunda....

MC GÜÇ DURUMDA

Egemen çevrelerin AET ile ilişkiler konusunda ki tedirginliği, MC'yi ister istemez AET sorununu da gündemine almaya zorladı. Ancak, AET sorunundan yakınanların aradıkları çözümler, MC'nin bulabileceği çözümler değil. Sanayi burjuvazisi, Katma Protokolle düzenlenen ilişkiler sürdükçe durumun Türkiye için umutsuz olduğunu dile getiriyorlar. MC' nin soruna yaklaşımı ise temelden farklı. MC'ye göre Katma Protokol tam işletildiği, Protokol içindeki tüm olanaklar kullanıldığı takdirde sorunun çözümlenmesi mümkün. Nitekim bugün MC'nin AET ile ilişkiler konusunda tüm gücünü işçilerimizin AET ülkelerinde serbest dolaşımını sağlamaya yöneltmiş olması, bu farklılığın en açık göstergesi. Oysa sanayi burjuvazisi için sorun, işçilerin serbest dolaşımı falan değil...

Şimdi MC'nin bu konudaki politikası, işi temelinden ele alıyormuş gibi bir izlenim yaratmaya çalışarak, aslında mevcut ilişkinin temelini etkilemeyecek olan tarım ürünleri, mali yardım, sosyal güvenlik gibi konular ile sınırlı görüşmeler yürütmek ve sorunu, yapabildiği ölçüde 1977 seçimlerine kadar ertelemeye çalışmak oluyor....

LOUIS ALTHUSSER

BİTMİŞ HİKAYE, HİÇ BİTMEYECEK HİKAYE

AŞAĞIDA OKUYACAĞINIZ ÇEVİRİ ALTHUSSER'İN, DOMINIQUE LECOURT'UN "LİSENKO" ADLI YAPITINA YAZDIĞI ÖNSÖZDÜR. ALTHUSSER SÖZE "BU KİTABI TANITMIYACAĞIM" DİYE BAŞLIYOR. NİTEKİM YAZIDA, GENEL NİTELİKTEKİ BİR SORUNUN PRATİĞE YANSIMIŞ KÜÇÜK BİR PARÇASI OLAN LİSENKO OLAYI DEĞİL, SOSYALİST TOPLUMUN KURULUŞ SÜRECİNDE (BURADA SOMUT ÖRNEK S.S.C. B. DİR) YAPILAN YANLIŞ VE SAPMALARIN YOL AÇTIĞI VE SOSYALİZMLE ÇELİŞEN SİYASAL SONUÇLAR ELE ALINMAKTADIR. 1967 MAYISINDA YAYINLANAN BU ÖNSÖZ, GÖRÜŞÜMÜZE GÖRE, MARKSİST FELSEFENİN VE SOSYALİZMİN SORUNLARI KONUSUNDA ALTHUSSER'İN YENİ BİR AŞAMASININ İLK ADIMIDIR.

Bu kitabı tanıtmayacağım: okunsun ve yargılansın. Eğer, doğal olarak, eleştirilecek yanları varsa, açıkça söylensin ve daha iyisi yazılsın.

Bugün artık Lisenko'nun bir şarlatan olduğunu ve tüm tarihini Stalin'in keyfi yönetimi sayesinde sağladığını söylemek çocuk oyunudur. Ama Lisenkizmin hikayesini marksist bir biçimde ele almak ayrıca güç bir girişimdir.

Ben yalnızca bu kitabı ve konusunu fırsat bilerek göze ve belleğe batan birkaç hatırlatma yapmak istiyorum.

Çünkü yaklaşık olarak elli yıllık Sovyet tarihini kapsayan ve sırasıyla tarım aygıtının, resmi felsefenin ve 1948 yılının "kutsal" onayından sonra Sovyet devlet aygıtıyla bütün dünya komünistlerinin güçlerini seferber eden bu uzun ve tartışmalı Lisenkist serüven -yıllar boyu teorik bir aldatmacanın temeli üzerinde ayrılıklara, trajedilere ve kurbanlara neden olan bu uzun, utanç verici ve dramatik hikaye: böyle bir hikaye yoktur.

O, kapalı Sovyet arşivlerinin suskunluğunda, teorik ve siyasal hasıraltı edilişinin oldu bittisinde uyumaktadır. Şüphesiz bugün de baskı ve şantajdan sağ kalanların belleğini rahatsız etmektedir bu hikaye. Ama hiç bir Sovyet düşünürü, ne de bilim adamı bu hikayeyi marksistçe ve karanlığından biraz olsun aydınlığa çıkartmak için anlatmaya girişmemiş yada girişememiştir. Arşivleri ellerinde tutan Sovyetlerin suskunluğunu başka bir suskunluk izlemektedir: Aynı hikayeyi aynı baskı altında yaşamış ve halâ susan S.S.C.B. dışındaki komünistlerin suskunluğu.

Gerek "kişiye tapma" diye sudan bir deyimle adlandırılan korkunç gerçek için, gerekse III. Enternasyonal ve işçi hareketi tarihinin birçok dönemi için aynı şeyler söylenebileceğinden, inanılması güç bir aykırılığı tartışmasız kabullenmek gerekiyor: İlk kez Marks'ın, tarihi anlasınlar diye bilimsel araçlarla donattığı komünist partileri, başkaları ya da eski zamanlar söz konusu olduğunda bu bilimsel araçları aşağı yukarı uygulamalarına karşın, kendi *öz tarihlerini marksist bir biçimde kavramada adeta güçsüz kalmaktadırlar.* Özellikle de başarısızlığa uğradıklarında.

Nasıl olsa tarihin saydam olmadığı, kendinden en emin iradenin bile koşullar karşısında gerileyebileceği ve geçersiz kalabileceği, geçmişin, geleceğin, alışkanlığın (Lenin'in bunca çekindiği) bugünü ağırlıkları altında ezebileceklerı gibi basit kanıtlarla işin içinden sıyrılmak çok kolay olurdu. Çünkü söz konusu koşullar da çözümleme alanı içindedirler (onları anlayabilmek için yeni kavramlar üretmek --kim yasaklıyor ki? —gerekse bile) Böyle bir çözümlemenin önemsenmediğini varsayalım. Bu durumda, en karanlık tarihin cezası bile, komünistlere, sessizce de olsa, yaptıkları düzeltme (belli bir ayrıntıyı ya da çizgilerini) sayesinde açığa çıkan yanlışlarını kabul ettirecek kadar açık seçiktir.

Ama denilecek ki, eğer düzeltme yapıyorlarsa, eğer, "ilerliyorlarsa" ,yanlışları üzerine susmalarının, yanlışlarına sırt çevirmelerinin ne önemi var? Sovyetler sözde " sosyalist legalitenin çiğnenmesine" indirgedikları " kişiye tapma" olgusunu sözde "düzeltmediler" mi ? Genetikçilere kürsülerini iade edip hiçe sayılmış yeteneklerini kabullenerek Lisenkizmin yanlışlarını "düzeltmediler" mi ? "Büyük aydınlarının" arkasına sığınan yöneticileriyle Lisenkizmin övgüsünde ve "iki bilim" tezinde en ileri giden Fransız Komünist Partisi, zamanı geldiğinde inançlarını ve militanları üzerinde uyguladığı şantajı terkederek "düzeltme.. yapmadı mı ? Hiç kimse bir açıklamada bulundu mu ? " Düzeltme" yapıldığına göre ne önemi vardı bunun. Bu mantığı tamamlamak için, "pratiğin teoriye önceliği" diye adlandırılan şu ısmarlama teoriyi kim kabullenmez ki ?: Somut bir girişim dünyanın tüm çözümlemelerine bedeldir.

Bu mantığın marksizme yakışmadığını hemen belirtmek gerekir. Bilgileri düzeltme sürecinde yanlışa ayrıcalıklı bir rol tanıyan, hatta politik ve bilimsel deneyim pratiğinde yanlışa, "doğru" üzerinde bir çeşit bulgusal öncelik tanıyan Lenin defalarca tekrarlamamış mıydı ?:"Bir yenilgiye ve yanlışa gözleri kapayıp susmak, yenilgiye uğramaktan ve yanlış yapmaktan çok vahimdir."

Ve Lenin birçok kez bu tavrını örneklerle doğruladı: İşte savaş komünizmi: "yanıldık" ve işte nedenleri... Lenin bir tarihçi değildi. ama Sovyet devriminin korkunç çelişkileriyle karşı karşıya geldiği kavgadaki yerinden, bugünü doğrudan ilgilendiren politik nedenler yüzünden - tarih sevgisiyle değil- geçmişi çözümlemesi ve tanıması için işçi sınıfı hareketini uyarıyordu: Karanlıkta savaşılmasın diye. Çünkü olayların derinine inmek gerekir. Bir yanlışı bilerek düzeltebilmek için herşeyden önce söz konusu yanlışın koşullarını çözümlemeliyiz: Yoksa, en iyi durumda bile, yanlışın bir parçası, o da yüzeysel olarak, düzeltilebilir. Lenin'in pratikten anladığı, anlık bir " düzeltmeden" çok daha değişikti. Çözümlemenin önceliğini savunurken, işçi hareketinin tüm yaptıkları, başardığı ve başaramadıklarıyla öz tarihini tanıması gereğini savunurken, Lenin, aslında marksist politikanın önceliğini savunuyordu.

Lenin'in "bir yanlış üzerine susmak o yanlışı yapmaktan daha vahimdir" sözüyle neyi vurgulamak istediğini iyice değerlendirebilmek için, yanlışları ele alma sorununa ciddiyetle yaklaşmak gerekir.

Çünkü, hiçbir dine, hatta teorimizinkine ve hele tarihin amaçlarınınkine bile bağlı olmayan bizler biliyoruz ki, sınıf savaşı hiçbir zaman berrak değildir. Bu, kendi öz savaşını veren proletarya –ki bu savaş burjuvazininkinden apayrıdır– için de böyledir. Karma bir sınıf olan proletarya, birliğini sürekli olarak sağlamak zorundadır. Proletarya, içinde bulunduğu güçler oranını göğüslemeyi ve onu gerçekten çözmeyi, birliğini, sınıf ve savaş tavırları kazanmayı ancak sınıf savaşı sırasında başarabilir. Kavga "çizgisini" tanımlaması savaş içinde mümkündür. Bütün bunlar, bir durumun arı nesnelliği karşısındaki arı bir bilincin berraklığı ile yapılamaz. Çünkü bu süreç, önceleme (üst—belirlenme) ve gecikme (alt—belirlenme) sürprizlere gebe, yavaş yavaş gerçekleşerek açığa çıkan çelişik ilişkilerden oluşur ve bu ilişkilerin egemenliği altındadır. Bu nedenle, bir ilişkiler sisteminin ege menliği altında olan sınıf savaşı, zorunlu olarak, zaman zaman dramatik ya da trajik yanlışlarla doludur. Sınıf savaşına eğemen olan çelişik ilişkiler, sapmaların olasılığı gibi yanlışların da olasılığını içlerinde taşırlar. Hiçe sayılmış, yadsınmış, silahsızlandırılmış ya da ezilmiş bir azınlık tarafından önceden haber verilmiş olsa bile, yanlış, her zaman iş işten geçtikten sonra yanlış olarak (gerçekten yanlışsa !) kabullenilir ve açığa vurulur; sapma her zaman iş işten geçtikten sonra sapma olarak (gerçekten sapmaysa !) kabullenilir ve açığa vurulur. Bazıları daha önceden işin farkına varsalar bile bu savaş, onu yargılayan ve kararlaştıran bir üst yetke olmaksızın geliştiğinden, aykırı da olsa, burada bir *doğrusuz yanlıştan* ve *kuralsız sapmadan* söz etmek gerekir. Yerinde sayma, abartma, yenilgi ya da kriz, kontrolü mümkün olmayan bu, yoldan ayrılma biçimleri, yavaş yavaş ya da ansızın, doğrusuz ve kuralsızolarak gerçeğe yerleşirler; işte yanlış ve sapma.

Oysa, tekrar Lenin'e dönersek, bir yanlışı (ya da bir sapmayı) sonradan kabullenmekle ve bu yanlışın gerçek tarihinin marksist çözümlemesini zorunlu görmeksizin, suskunluk içinde onu "düzenlemekle" yetinmek yeterli olacak mı ? Hayır diyorum. Eğer, gerçeğin itisiyle yanlışla karşı karşıya kalan parti, bu yanlışı "düzeltmek" için ondan hiç söz etmeyerek yalnızca onu kabullenmekle yetiniyorsa, yani söz konusu yanlışa, derinleştirilmiş ve gerçek marksist bir çözümleme uygulamıyorsa,yanlış en kaba biçimiyle yaşamını el altından sürdürecek demektir. Yanlıştan hiç söz etmemek, çoğu kez suskunluğun kanatları altına sığınmış yanlış üzerinde üstelemedir— tabii "düzeltilmişliğini" göz önüne almazsak. Tarihinden ve çözümlemesinden hiç söz etmediğimiz, bilmek için araştırmayı reddettiğimiz bir yanlışın neresi düzeltilebilir ki ? Gerçekten de bilinmeyen bir yanlışı "düzeltmek" ciddi olarak nasıl ileri sürülebilir ? Böylece, söz konusu yanlışın yalnızca görünürdeki ya da en can sıkıcı yanını, ayrıntıda kalan ya da yüzeysel unsurlarını "düzeltmeyi" kendimize zorunlu kılmış oluyoruz; kısacası, "nabza göre şerbet verilecek" ama, gerçekte susku kadar hiçbir şeye ihtiyacı olmayan egemen düzeni rahatsız etmeyecek ölçüde. Eğer bir yanlıştan söz edilmiyorsa, yanlışın sürdüğündendir. Sanki yanlışın sessiz sedasız sürebilmesine yetecek kadar "düzeltme" yapılıyormuş gibi. Görüldüğü üzere bu konularda, yanlış, gizleme ve yalan arasındaki sınır oldukça iyi korunmaktadır: isteyerek ya da kabullenerek yanlışın köklerine gözleri yummak, belli bir *politikayı* ele verir. Eğer Lenin, yanlışın ele alınmasına bunca önem veriyorsa, bu, *yanlışın ele alınmasının politik niteliğinden* ve belli bir politikaya bağlı olmasındandır. Tarih üçüncü bir yol olmadığını göstermiştir: Nasıl yanlışı kökünden söküp atmak politik bir iradeyi gerektiriyorsa, yanlışı çözümlememek, bilmemek, dolayısıyla kökünden söküp atmak da yine, açıklanmamış da olsa, politik bir iradeyi gerektirir — yanlışın sorumluluğunu göze alan bir irade ve onun sessiz sedasız sürüp gitmesine göz yuman politik nedenler.

devamı gelecek sayıda

TARIM İŞÇİLERİNİN SORUNLARI ÜZERİNE DEVRİMCİ TOPRAK–İŞ SENDİKASI YETKİLİLERİ İLE BİR GÖRÜŞME

Türkiye'de tarım işçilerinin durumları fecidir

Sosyalist Yarın • Tarım işçilerinin ücretleri ne durumdadır ?

Devrimci Toprak-İş • Ülkemizde tüm çalışanların % 62 sini oluşturan tarım emekçileri, günde ortalama 12-13 saati bulan, her türlü sosyal güvenceden yoksun zor çalışma şartlarına rağmen ülkemizin en az ücret alan, daha doğru bir deyimle yurt içinde yaratılan tüm değerlerin yarısından fazlasını üretmelerine rağmen toplam üretimden paylarına en azı verilen kesimdir.

Diğer kesimlerde birey başına ulusal gelir 1968 fiyatlarıyla 4.285.50 TL iken kırsal kesimde nüfus başına gelir sadece 1.554 TL olabilmiştir.

Ülkemizde dışa bağımlı çarpık kapitalistleşmenin tüm yükünü genel olarak tüm çalışanlar, özel olarak da işçiler çekmektedir. Kapitalist gelişmenin sağlanabilmesi için gerekli sermaye, gerçek anlamda ücretleri bile ödenmeden sömürününde ötesinde büyük bir zorbalıkla, işçilerin emekçilerin sırtından çalışanların açlığı, yoksulluğu, sağlıksızlıktan genç yaşta ölümleri pahasına bir avuç sermayedarın elinde birikmektedir.

Böylesine amansız bir sömürü çarkının içinde, henüz TARIM VE ORMAN İŞ YASASINA bile sahip olmayan ve dolayısıyla örgütlenmeleri engellenmiş bulunan TARIM ve ORMAN işçilerinin durumları ise kelimenin tam anlamıyla fecidir.

Bütün bu anlattıklarımız karşısında, "tarım işçilerinin ücretleri ne durumundadır?" sorununuza, sorunuzdaki ücret kelimesini aldıkları para nedir? diye düzelterek cevap verebiliriz.

Çünkü, gün doğumundan gün batımına kadar süren yıpratıcı bir çalışma karşılığı verilen, karın doyurmaya bile yetmeyen paraya ÜCRET denemiyeceği ortadadır.

Şimdi bu söylediklerimizi rakamlarla somutlaştırmaya çalışalım. Yapılan hesaplara göre Türkiye'de üç çocuklu bir işçi ailesinin günlük asgari ihtiyacını karşılayacak para miktarı 200 TL dır. Demek ki Türkiye'de işgücünün asgari fiatı, yani asgari ücretin 200 TL olması gerekmektedir.

Buna karşılık Asgari ücret Komisyonunun 1 Haziran 1976 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ilan ettiği asgari ücret sanayi kesimi için 60TL:,tarım kesimi için ise 50 TL dır.

Görüldüğü gibi tarım kesimi için öngörülen asgari ücret olması gerekenin ancak 1/4 ü dür.

Ülkemizde sayıları 9 milyona yaklaşan tarım emekçilerinin büyük bir çoğunluğu büyük toprak sahiplerinin tarla ve bahçelerinde geçici mevsimlik tarım işlerinde çalışmaktadırlar. Genellikle çapalama ve toplama işleri yapmaktadırlar.

Bu yıl çapalama işlerinde çalışan işçilerin gündelikleri, 27, 35 ve 45 TL arasında olmuştur. Görüldüğü gibi en fazla gündelik alan işçilerin aldıkları para bile asgari ücret diye ilan edilen miktarın altındadır.

Toplama işlerinde çalışan mevsimlik tarım işçileri, topladıkları ürünle orantılı olarak para almaktadırlar. Örneğin, pamuk toplama işlerinde çalışan işçiler, bu pamuk toplama mevsiminde kg. başına 100 kuruş almışlardır. 12 saatlik işgünleri sonunda ortalama 30-40 kg pamuk toplayan pamuk işçisinin gündeliği ortalama 40 TL sını ancak bulabilir ki bu da 50 TL nın oldukça altındadır.

Sendikal örgütlenmeyi başaramamış dağınık geçici mevsimlik tarım işçilerinin büyük toprak sahipleri karşısında pazarlık güçleri de yok denecek kadar zayıftır. Bu nedenle ve kendi ekip biçecekleri,kendilerine yetecek topraklarıda olmadığından bu düşük fiatlarla bile aç açına çalışmak mecburiyetinde bırakılmışlardır.

Sendikalaşmış tarım işçilerinin büyük bir kısmı devlete ait işyerlerinde çalışan işçilerdir.

Devlet ülkemizde en büyük tarım işvereni durumundadır. Köyişleri Bakanlığı işyerlerinde 7.300, Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İşyerlerinde 15813 ve Orman Bakanlığı işyerlerinde ortalama 275.000 olmak üzere toplam 300.000 tarım işçisi çalışmaktadır. İş mevsiminde bu sayı 600 bin'e ulaşmaktadır. Devlete ait bu işyerlerinde çalışan işçilerin sendikalaşarak topu sözleşme düzeninden yararlanabilme ve yevmiyelerini artırabilme olanakları vardır. Ne var ki bu işçilerin çok az bir kısmı sendikalaşmış ve sendikalaşan işçilerden ancak bir kısmı toplu sözleşme düzeninden yararlanabilmiştir.

Türkiye de tabiatı icabı işçinin karşısında olan devlet de tarım işçilerinin gerçek sendikalaşma hareketini baltalamakta, örgütlenme içine giren özellikle tutarlı bir sendikal örgütlenme içine giren işçilere baskılar yapmakta, bu baskılar işten atmaya kadar vardırılmaktadır. Önce sendikalaşma hareketini baltalamaya çalışan sermayeden yana iktidarın kontrolundaki devlet bunu beceremediği yerlerde, işbirliği içinde bulunduğu sarı sendikaları devreye sokarak tarım işçilerinin devrimci sendikalarda örgütlenmelerini önlemeye çalışmaktadır. Bunu yaparken de çoğu kez kendi yasalarını çiğnemekten kaçınmamaktadır. Bunun en somut örneklerinden biri Orman Genel Müdürlüğünün devrimci sendikaların orman işletmelerine girmesini önlemek amcıyla kendilerinin kurdurduğu Türkiye Orman işçileri sendikası adındaki sendikayla imzalanan sözüm ona doksan bin kişiyi kapsayan sözleşmedir.

Uygulama olanağı olmayan ve halen uygulanmayan bu sözleşmenin amacı, alanlara diğer sendikaların girmesini engellemektir.

90.000 işçiyi kapsayan fakat uygulanmayan bu sözleşmeyi işçilerin uygulatabilme olanağı da yoktur. Çünkü işçilerin sözleşmenin varlığından haberleri olmadığı gibi, sözleşmeyi uygulatmak amacıyla baş vurabileceği kanuni grev hakları da sözleşmeye konan "greve katılamıyacak işçiler" maddesiyle ellerinden alınmıştır. Bu maddeye göre grev uygulaması halinde hemen hiç bir işçi greve katılamıyacaktır. Böylelikle 90.000 Tarım işçisinin üç yıl müddetle sendikal haklarına ve sendikalaşma hareketlerine ambargo konulmuş, ücretlerini artırabilme olanakları ellerinden alınmıştır.

Bütün bu baskılara ve oyunlara rağmen ilerici, devrimci sendikalarda örgütlenmeyi başaran tarım işçilerinin durumu aynı kesimde çalışan diğer işçiler arasında en iyi olanlardır.

Örneğin sendikamızda örgütlü ve toplu iş sözleşmeleri imzalanmış olan işçilerin yevmiyeleri ortalama seksen lira civarındadır. Önümüzdeki yıl, 100 TL ye çıkacaktır.

Devlet açıkça bir işçinin yaşıyabilmesi için gerekli günlük para miktarının 60 TL sı olduğunu kendi mantığına göre açıklamıştır.

Yani Devlet'e göre bir kişinin normal yaşayabilmesi için günde 60 TL sına ihtiyacı vardır.

Öyleyse, sanayi kesiminde 60 TL sı Tarım kesiminde 50 TLsı olarak ilan edilen sözüm ona asgari ücretten , birde vergi kesilmesi neyin nesidir?

Sen hem 60 TL sıyla ancak yaşanabilir diyeceksin, işçinin ailesini ve çocuğunu yok farzedeceksin, tek bir kişinin yaşaması için gerekli olduğuna inandığın 60 TL'sını bile işçinin elinde bırakmayıp bunun 17 TL'sını da vergi adı altında geri alacaksın.

Bu açıkça: Arkadaş, ben seni ve aileni aç bırakıyorum, verdiğim 43 TL ile değil aileni kendi karnını bile doyuramazsın bunu biliyorum ama al bunu ne halin varsa gör, sakın ha sesini çıkarma sonra karışmam. Uslu uslu sürün git demektir.

Bu gün ülkemizde sermayenin ve onların hükümetlerinin genel olarak işçilere özel olarakta Tarım işçilerine söyledikleri budur.

Tarım işçilerinin aldıkları para sürünmelerini devam ettirmekten öte bir işe yaramamaktadır. Çoluk çocuk kız kızan tüm aile çalışarak ancak aç kalmaktan bir nebze kurtulabilmektedirler.

Sosyalist Yarın • Bu ücretlerle Türkiye'deki fiyat artışları arasındaki oran nedir ?

Devrimci Toprak İş • Soruyu Tarım işçileri için soruyorsanız, tarım işçilerinin gündeliklerinin genel olarak ne olduğunu ilk sorunuzda açıkladık. Açıklamalarımızda ÜCRET deyimini özellikle kullanmıyoruz, yukarıda izah ettiğimiz gibi verilen bu para ÜCRET bile olamaz.

İlk soruya verdiğimiz cevapta fiat artışlarını dikkate almamıştık. Günümüzde % 20 dolaylarında bulunan fiat artışını göz önüne alırsak, tarım işçilerinin gittikçe nasıl bir çekilmez hayata sürüklendikleri açıkça ortaya çıkacaktır.

Zira büyük bir çoğunluğu Sendikasız Tarım İşçilerinin artan hayat pahalılığı karşısında yukarıda izah ettiğimiz seviyede bile tutacak ne sendikaları ne de grev ve toplu sözleşme hakları bulunmaktadır. Örneğin 1975 yılında çapalama ve toplama fiatı ne ise, 1976 yılında da aynı kalmıştır, ve bu arada hayat % 20 pahalılaşarak geçici mevsimlik Tarım işçileri için eskiye oranla % 20 daha çekilmez olmuştur.

Sendikalaşabilmiş Tarım işçileri ise bu konuda, sendikalaşamamış olanlara nazaran oldukça şanslıdır.

Sosyalist Yarın • Tarım işçilerinin sorunlarını genel olarak nasıl sıralayabiliriz ?

Devrimci Toprak İş • Tarım işçilerinin özellikle geçici mevsimlik tarım işçilerinin, yevmiyelerin azlığı, iş saatlerinin belirsizliği, iş güvenliğinden yoksunluk, hiçbir sosyal güvencelerinin olmaması gibi sayılamıyacak sorunları bulunmaktadır.

Ama bütün bu sorunların dışında en önemli sorunları örgütlenme sorunudur. Çünkü ancak Türkiye çapında örgütlenebilmiş ve örgütlü mücadeleye atılmış Tarım ve Orman işçileri yaşama kavgalarında da, sorunlarının çözümünde de ve hatta sanayi işçisiyle, kırsal alandaki diğer emekçi kesimlerle ittifak içinde sağlayacakları bir birlikle ve daha disiplinli örgütlenmeyle Türkiye Halkının Kurtuluş kavgasında da önemli ve aktif bir güce sahip olabilirler.

Türkiye'de sanayi işçileri aktif mücadeleleri sonucu eğemen çevrelerden belirli haklar kopartabilmiş sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını elde etmiş, örgütlü sendikal mücadelelerini eksikleri- hatalarıyla da olsa belirli boyutlara ulaştırabilmişlerdir. Tarım işçilerinin ise örgütlenme düzeylerinin son derece geri olması nedeniyle bu güne kadar ciddi ve örgütlü bir şekilde hak arama mücadelesine girmeleri bir yana haklı ve somut taleplerini bile dile getirememiş bu konuda kamuoyu oluşturacak çabalar çok cılız kalmıştır.

Bu güne kadar tarım işçilerinin örgütlenememelerinin çeşitli nedenleri vardır. Bunlardan en önemlisi Tarım işçilerinin, 1475 sayılı İş Kanunu kapsamının dışında bırakılması ve bugüne kadar halâ tarım işçilerinin lehine olarak çıkartılması gereken TARIM ve ORMAN İŞ yasası'nın meclislerde takılıp kalmasıdır. Tarım işçileri için iş kanunu çalışmalarına 1935 yıllarında başlanılmış olmasına rağmen bu güne kadar bir tek kanunun çıkartılması mümkün olmamıştır. Gerçi, 274 sayılı sendikalar ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu Tarım ve Orman işçilerinin sendikalaşabilmesine olanak vermektedir. Ne var ki bu yasal olanaktan yararlanarak sendikalaşmaya çalışan, tarım ve orman işçileri 1475 sayılı İş Kanunu kapsamı dışında kaldıkları ve ayrıca bir TARIM ve ORMAN İŞ YASASI halâ çıkarılmadığı için işverenlerce işten hiçbir hak talep edememeksizin atılmaktadır. Başka bir ifadeyle Tarım ve Orman işçilerinin sendikalaşmasına 274 ve 275 sayılı yasalar olanak verirken, ayrıca bir TARIM VE ORMAN İŞ KANUNU' nun olmaması sendikalaşmış işçinin işten 8 saatlik çalışma süresine uyulmamasına vb. konularda tarım işverenlerini bağlayıcı müeyyideler getirilmemiş olması, bu olanakları fiilen uygulanmaz hale gelmiştir.

Bunun yanısıra Türkiyede ticaret ve sanayi burjuvazisiyle belli konularda uzlaşan büyük toprak sahiplerinin, devlet yönetiminde belirli ağırlıklarının bulunması TARIM VE ORMAN İŞ KANUNU'nun meclislerden çıkartılmasını engellemektedir.

Büyük toprak sahiplerinin siyası ve ekonomik güçlerinin yanısıra, çiftçi Birlikleri, Ziraat odaları, gibi kuruluşlar da biraraya gelebilmeleri özellikle işçi ücretleri konusunda ortak fiat tesbit etmelerine karşılık henüz tarım ve orman işçilerinin ortak karar alabilecekleri ve büyük çoğunluğununu biraraya geldikleri örgütleride yoktur.

Tarım ve Orman İşçilerinin başta örgütlenme olmak üzere tüm sorunlarının çözümlenmesi, ancak örgütlenme düzeyleri yüksek sanayi işçilerinin, kırsal alandaki kardeşlerine maddi manevi sahip çıkmaları ile, tüm devrimcilerin ilerici yurtseverlerin bu konuyla yakından ilgilenmeleriyle mümkündür.